PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S. 12 pagini – 1 leu

Între circuitele integrate și celulele cerebrale

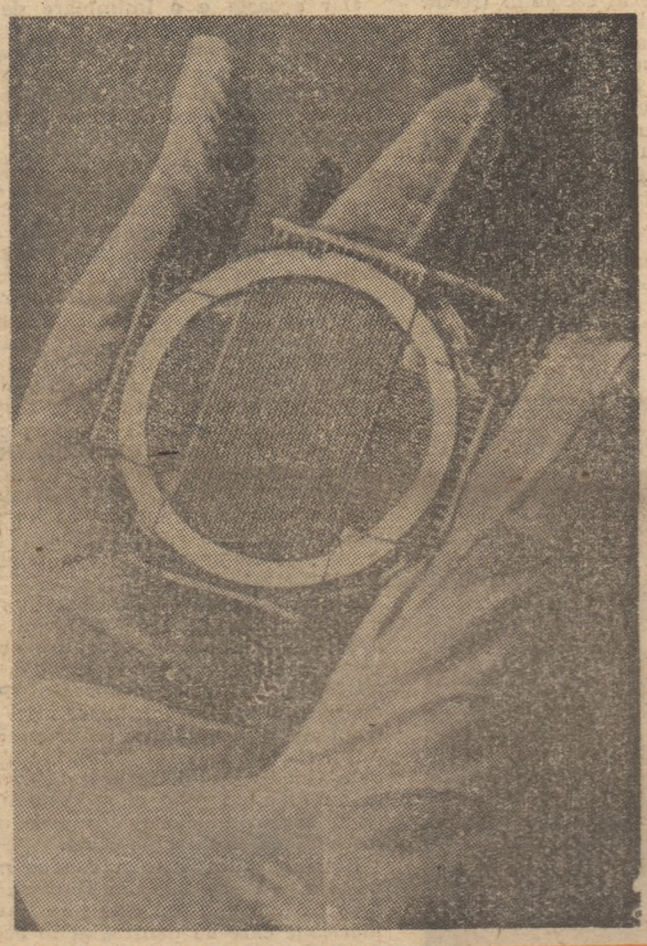

Cîntăreața de muzică ușoară Olga Sorokina

Față în față cu savana

6

ANUL XXVI
(1299)
6 FEBRUARIE 1970

Partida de șah care mă ținea imobilizat în cabină a fost întreruptă de zbirniitul strident al telefonului de pe vas.

— Urcă repede pe punte! Vreau să-ți arăt cameleonul de nisip despre care am vorbit ieri, mi-a spus John Finley, căpitanul motonavei kuweitiene „As-Sabahia".

De la babord abruptele stînci de cretă Dover se zăreau, aproape albe, pe fundalul sumbrului cer autumnal de deasupra Insulelor Britanice.

— Privește în dreapta promontoriului de colo, unde-i un far roșu plutitor. Blestemat loc, continuă căpitanul, oferindu-mi un binoclu mare, greu.

Prin lentilele puternice se vedea bine stîncosul Cap South-Foreland, iar îndărătul lui un imens banc de nisip. Tocmai începea fluxul și valurile tulburi se rostogoleau vijelios pe limba de nisip cenușiu-gălbui. Prin binoclu se zăreau deasupra apei, ca niște cruci de mormînt, catarge cu vergi, țevi ruginite, carcase metalice pe jumătate îngropate în nisip. Acolo era bancul de nisip Goodwin, faimos cimitir de vapoare. Aflat la șase mile depărtare de extremitatea sud-estică a Angliei, Goodwin se întinde, în lungul meridianului, pe 13 mile lungime și cinci mile lățime. De fapt este o aglomerare de bancuri de nisip, care în timpul refluxului dau la iveală un strat de nisip cu o grosime de doi metri. Odată cu fluxul, sub acțiunea curentului, nisipurile se însuflețesc, își schimbă forma, lunecînd treptat cînd într-o parte, cînd într-alta. Se spune că în ultimii 30 de ani, ele au străbătut în felul acesta două mile.

— Parcă n-ar fi banc de nisip, ci cameleon, a continuat căpitanul Finley. Privește cum își adaptează culoarea la culoarea mării... Pe cîți colegi de-ai mei nu i-a derutat!

Documentar

Drame marine pe meridianul 5

Dar de ce s-a format la cea mai animată răspîntie maritimă un astfel de banc de nisip? Părerile englezilor sînt împărțite. Geologii afirmă că el ar fi luat naștere în urma eroziunii fundului mării. Geografii explică fenomenul prin interferența puternicilor curenți ai oceanului cu cei din Canalul Mînecii, Marea Nordului și Tamisa. Cunoscutul geomorfolog englez Charles Lyal susține că, odinioară, în locul bancului se afla o insulă care, în 1099, a fost acoperită de apa mării. Calculele lui sînt confirmate de o veche legendă: cîndva, lîngă Dover, ar fi existat fertila insulă Lomea, proprietate a contelui Goodwin, dar contele i-a miniat, nu se știe cu ce, pe zei, și marea i-a înghițit palatul o dată cu insula.

O altă versiune, mai prozaică, spune că după moartea lui Goodwin insula Lomea a trecut în posesia catedralei orașului Hastings. Un curent puternic spăla fără încetare zona răsăriteană a insulei. Se impunea de urgență construirea unui dig protector, și biserica a adunat de la enoriași o mare sumă de bani. Dar în locul digului, preoții au construit o clopotniță. Lipsită de protecție, insula s-a surpat repede și în locul ei s-a format un imens banc de nisip.

Încă în Evul Mediu marinarii au supranumit bancul: „Marele mîncător de corăbii", poreclă care exprimă exact urîtu-i năravuri. Pînă și funcționarii de la Registrul Lloyd — celebri de aproape trei secole datorită scrupuloasei exactități cu care țin evidența tuturor naufragiilor — abia-i mai puteau face față. S-a stabilit că valoarea navelor asigurate de ei și eșuate pe bancul Goodwin în ultimii 200 de ani se ridică la 560 milioane de dolari, iar numărul de victime la 50 000 de oameni.

De ce corăbiile eșuau totuși pe banc? Nu-l puteau ocoli? Cauzele au fost și continuă să fie în număr de trei: furtunile care aruncau vasele cu pînze, neputincioase, pe nisip; ceața care-i lipsea pe cîrmaci de vizibilitate și de posibilitatea unei orientări precise, și curenții puternici, care abăteau vasele din drum pe nisipurile din îngusta strîmtoare. Cînd vreun vas nimerea pe limba de nisip și nu mai putea fi zmuls de acolo înainte de reflux, rămînea pe vecie în ghearele „Marelui căpcăun". De ce? Corăbiile cu pînze aveau un fund semicircular; aflate în timpul refluxului pe uscat, ele nu puteau rămîne fără sprijin pe chilă și se înclinau într-o parte. O dată însă cu fluxul, cînd limba de nisip se acoperea cu un strat de apă înalt de cinci metri, curentul inunda corabia osîndită înainte ca ea să-și poată relua poziția normală. Apoi, în a treia sau a patra zi, nisipurile instabile înghițeau definitiv vasul. Dacă el ajungea pe banc în cursul unei furtuni, soarta îi era hotărîtă și mai repede: valurile îl răsturnau și-l înundau într-o clipă.

Cu vapoarele și vasele cu motor lucrurile se prezentau puțin altfel. Ele aveau fundul altfel conformat și, dacă eșuau pe banc, își puteau păstra echilibrul și în timpul refluxului. Dar o dată cu primul flux soarta le era pecetluită, întrucît curentul săpa și spăla nisipul pe ambele lor borduri, făcîndu-le să se încline într-o parte. Dacă vasul era așezat pe banc cu prova sau pupa orientate în direcția curentului, nisipul era spălat și de sub fundul lui exact sub cele două extremități, astfel încît corpul vasului se curba și nava se rupea în bucăți.

Timp de cîteva secole, bancurile de nisip Goodwin n-au avut semne distinctive de semnalizare sau, cum spuneau marinarii, erau lipsite de orice barieră de navigație. Încît pagubele pricinuite de această capcană erau uriașe. Negustorii englezi s-au adresat în repetate rînduri reginei Elisabeta I-a cu rugămintea de a instala în primejdioasa zonă un far. Dar abia în 1795 a binevoit amiralitatea britanică să instaleze un far, pe Capul South-Foreland. Mai exact, un turn de lemn, pe a cărui rampă ardea noaptea un foc. Rezultatele erau foarte slabe. În 1802, pe limba de nisip a eșuat „Fregeida", o corabie cu trei catarge a Companiei olandeze „Indiile de Est". Vasul a fost înghițit de nisipuri în a treia zi după naufragiu împreună cu toți cei 454 de călători și marinari aflați la bordul lui.

În 1805, amiralitatea britanică a trebuit să șteargă din controalele ei un număr de 300 de marinari dispăruți în bancul Goodwin. Indignați, londonezii au cerut Parlamentului să îmblînzească „Marele mîncător de corăbii", încît în același an amiralitatea a trebuit să instaleze un far plutitor, numit „Goodwin-ul nordic", pentru că era așezat în nordul primejdioasei zone, după care a urmat un altul: „Goodwin-ul vestic". Dar nici aceste măsuri n-au pus capăt naufragiilor. În 1814, Goodwin a înghițit nava de linie engleză „Queen" și un mare pachebot poștal belgian. Îmblînzirea bancului de nisip Goodwin se desfășura însă mimitor de încet. Cel de al treilea far, sudic, a fost instalat abia la un sfert de veac după construirea celui de al doilea, iar cel de al patrulea — estic — după 42 de ani de la înălțarea celui de al treilea.

Intre timp Anglia era mereu zguduită de tragediile din zona Goodwin. Cea mai cumplită dintre ele a fost catastrofa navei engleze „Violetta". Avînd la bord cîteva sute de pasageri, vaporul a dispărut în nisipurile instabile în numai o oră, realmente sub ochii echipelor de salvare...

Dar dacă pentru navigatori bancul de nisip Goodwin era un blestem, unii locuitori de pe coasta sud-estică a Angliei vedeau în el un dar ceresc. Spre deosebire de semenii lor de pe perfidele insule Silley din sud-vestul Angliei, care aprindeau noaptea pe stînci, în timpul furtunilor, lumini înșelătoare, atrăgînd astfel în capcana recifelor vasele negustorilor, jefuitorii din Deal se mulțumeau să aștepte pur și simplu ca providența să le trimită „în dar" o nouă corabie.

După ce însă amiralitatea a pus capăt, printr-un ordin special, jefuirii vaselor naufragiate în zona Goodwin, întreprinzătorii locuitori din Deal au trebuit să se îndeletnicească cu o treabă mai nobilă, și anume să scoată corăbiile din nisip și să le salveze încărcătura. Buni cunoscători ai curenților locali, ai capriciilor și năravurilor „Marelui mîncător de corăbii", ei au devenit curînd specialiști apreciați în această meserie mai puțin obișnuită.

În deceniul șapte al secolului trecut, amiralitatea britanică a dotat stațiile de salvare din Deal cu cîteva remorchere cu aburi, care aveau menirea să zmulgă victimele din ghearele „căpcăunului". Dar această măsură rațională a stîrnit nemulțumire printre salvatorii care lucrau pe cont propriu, din Deal. Căci puternicele remorchere, utilate cu scripeți cu aburi, îi lipseau de cîștigurile lor.

La 17 decembrie 1872, în extremitatea estică a Goodwin-ului a eșuat vasul englez, nou-nouț, „Sorrento". Dar nu eșuase în întregime, căci intrase în nisip doar cu prova. Cum au observat întîmplarea, salvatorii de la stația din Ramsgate au trimis în ajutor un remorcher. Dar remorcherul nici nu apucă să pornească bine la drum, că din Deal a sosit în goană un călăreț, care a înmînat căpitanului un avertisment amenințător din partea breslei de salvatori, cerîndu-i „să se care imediat, de bună voie, de acolo". Comandantul remorcherului n-a ținut însă seama de șantaj și a pornit la drum.

Cînd a ajuns însă lîngă „Sorrento", a găsit acolo două șalupe cu salvatori particulari din Deal. Echipajul de pe vaporul naufragiat a primit cu bucurie remorcherul venit în ajutor și a început numaidecît să prindă de vas odgonul ce-i fusese întins. Se părea că în cîteva minute de funcționare a tuturor mașinilor de pe „Sorrento", vasul va putea fi scos din zona primejdioasă. Intre timp, însă, o șalupă din Deal porni spre remorcher. O lovitură de topor, și odgonul, întins ca o strună, căzu cu zgomot în apă. Cei din șalupă îl amenințară pe căpitan cu moartea dacă nu va părăsi imediat locul. Căpitanul hotărî să nu-și pună prea mult soarta la încercare și se depărtă.

Incercarea de a-l scoate în larg pe „Sorrento" cu ajutorul unei ancore mici de pupa și a cabestanului s-a soldat cu un eșec. În seara aceleași zile s-a dezlănțuit o furtună. Salvatorii improvizați s-au suit repede în șalupele lor și au pornit spre țărm, lăsînd vaporul în voia soartei. Și „Sorrento" s-a scufundat, împreună cu toți cei aflați la bo

Vasul francez „Aden", eșuat în 1952 pe bancul Goodwin

● Menu-ul anual al „căpcăunului"

Dar aceasta e o întîmplare de demult. Cum de a fost însă posibil ca și în 1946, cameleonul de nisip să înghită o duzină de vase? Și nu niște ambarcațiuni pescărești, ci transoceanice noi, cu un deplasament de peste 10 000 de tone fiecare?

Prima victimă a fost vasul de război american „Larey Victory", care a eșuat aproape în inima bancului și după o oră s-a rupt în bucăți. Echipajul a izbutit însă să se salveze. Mult mai dramatică a fost catastrofa următoare din același an nefast: contele Goodwin și-a îndreptat mînia asupra vasului „Elena Modjeska" cu o încărcătură evaluată la trei milioane de dolari. La 12 septembrie 1946, vasul a urcat mult pe banc în extremitatea-i sudică. Timp de cinci zile, opt remorchere puternice au încercat să-l zmulgă din nisip. Dar în zadar. „Elena Modjeska" s-a frînt în bucăți. În aceeași zi, la 17 septembrie, ziarele engleze au anunțat că un american, căpitanul vasului „Elena Modjeska", se împușcase în hotelul din Deal.

Din dorința de a nu scăpa fluxul și a intra numaidecît în docurile Londrei, unii căpitani care veneau cu vasele lor dinspre Atlantic navigau prin Gulf-Stream, ceea ce reducea și timpul de pătrundere în gurile Tamisei cu două ore în comparație cu drumul mai puțin riscant în jurul extremității estice a Goodwin-ului. În această operație ei nu luau un pilot ci străbăteau pe riscul lor primejdiosul drum, de multe ori noaptea și chiar pe ceață.

Bătrînul pilot, care a condus motonava noastră spre gurile Tamisei, ne-a spus că nici una din cele șase nave americane care au naufragiat în această zonă în 1946 n-a avut la bordul ei pilot.

În noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1954, în Canalul Mînecii s-a dezlănțuit o furtună puternică. Zeci de nave au suferit avarii, în eter zburau continuu „S.O.S."-uri disperate. Apoi o stație de radio a anunțat că farul plutitor din sudul Goodwin-ului se stinsese. Încercarea radiotelegrafiștilor de pe stația de salvare de a lua legătura cu farul n-a

L. Skriaghin

(Continuare în pag. a II-a)

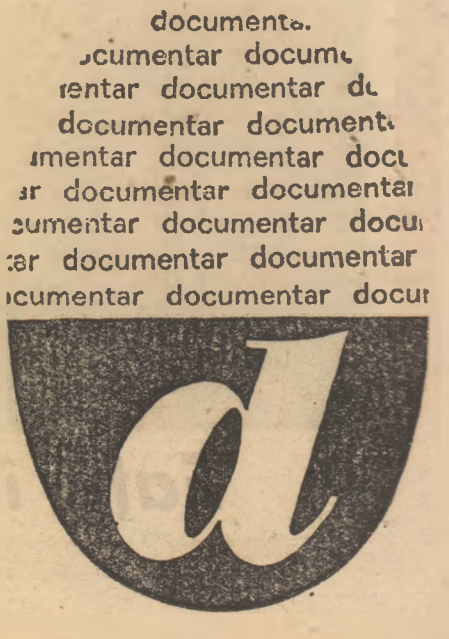
documentar
documentar
documentar

LA ANIVERSAREA TRATATULUI ROMÂNO-SOVIETIC

Sub semnul prieteniei frăţeşti

Ziua de 4 februarie marchează în fiecare an aniversarea unui eveniment de deosebită însemnătate în istoria relaţiilor româno-sovietice. La 4 februarie anul acesta s-au împlinit 22 de ani de la semnarea Tratatului de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală dintre România şi Uniunea Sovietică.

De fiecare dată, aniversarea acestui document istoric al legăturilor frăteşti reciproce prilejuieşte atît evocarea unor tradiţii cu adînci rădăcini în trecut cît şi a amplei şi necontenitei dezvoltări pe care aceste relaţii le-au luat în condiţiile construcţiei socialismului şi comunismului.

Sentimentele de stimă şi preţuire pe care le nutresc reciproc popoarele noastre şi-au aflat expresia în nenumărate manifestări şi acţiuni de strînsă solidaritate internaţionalistă ale comuniştilor şi ale tuturor forţelor democratice din cele două ţări. După victoria dobîndită asupra Reichului hitlerist de către ţările coaliţiei antifasciste, de popoarele subjugate — victorie la cucerirea căreia Uniunea Sovietică şi armata sa au jucat rolul hotărîtor — prietenia dintre popoarele noastre, cimentată prin sîngele vărsat în comun în lupta pentru înfrîngerea definitivă a maşinii de război naziste, s-a ridicat pe o treaptă nouă, superioară. Tratatul încheiat în februarie 1948 a consfinţit tocmai această etapă, punînd la baza legăturilor reciproce româno-sovietice un act internaţional, un amplu cadru politic-juridic în vederea dezvoltării lor continui.

Statornicite pe temelia trainică a ideologiei comune, a comunităţii de orînduire şi de ţeluri finale, relaţiile româno-sovietice cunosc an de an o dezvoltare multilaterală. Ele se întemeiază pe principiile marxism-leninismului şi ale internaţionalismului proletar, pe respectarea suveranităţii şi independenţei, pe neamestecul în treburile interne, pe într-ajutorarea tovărăşească şi avantajul reciproc.

Succesele dobîndite de ţările noastre în dezvoltarea forţelor de producţie au creat şi creează mereu noi posibilităţi de adîncire, extindere şi diversificare a colaborării economice. Protocolul pe 1970 privind schimburile reciproce de mărfuri prevede astfel o nouă creştere a schimburilor în comparaţie cu anul precedent, volumul lor urmînd să atingă cifra de 840 de milioane ruble. Se dezvoltă cu succes cooperarea şi specializarea în producţia de maşini şi utilaje, subansamble şi piese la nivelul tehnicii mondiale, cooperarea în aplicarea procedeelor înaintate a unei serii de produse pe bază de licenţe, patente sau documentaţii tehnice ale celor două ţări, în domeniul asistenţei tehnice într-o serie de ramuri de bază.

În acelaşi timp, se dezvoltă rodnic relaţiile culturale româno-sovietice care permit o tot mai bună cunoaştere reciprocă a valorilor spirituale ale celor două popoare, întărirea prieteniei lor.

Dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a tuturor formelor de colaborare dintre România şi Uniunea Sovietică slujesc interesele ambelor popoare, contribuie la accelerarea construcţiei socialismului şi comunismului, la întărirea unităţii ţărilor socialiste, la cauza păcii şi progresului în lume.

La aniversarea a 22 de ani de la semnarea Tratatului româno-sovietic, poporul nostru transmite popoarelor U.R.S.S. un cald şi prietenesc salut şi le urează din toată inima noi şi mari izbînzi în munca pentru înflorirea patriei lor pe calea comunismului, în lupta pentru pace şi progres în întreaga lume.

CONSTRUCŢII DE MAŞINI

Giganţii de la Jodino

Acum zece ani localitatea Jodino, din Bielorusia, plutea încă în anonimat. Dar o dată cu construirea unei mari uzine de autocamioane de mare tonaj, oraşelul a început să devină cunoscut în întreaga Uniune Sovietică şi chiar

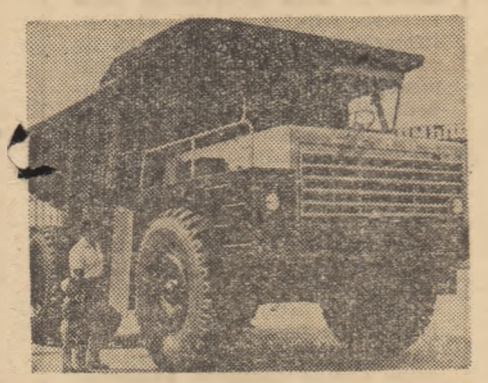

Unul dintre giganţi, dar nu cel mai impunător

şi peste hotare. Uriaşe ateliere s-au ivit ca din pămînt, apoi au sosit specialiştii în construcţii auto, muncitorii. Şi, nu după mult timp, pe porţile noii uzine a ieşit în cursele de probă primul autocamion cu benă basculantă de 25 tone.

În timp ce producţia de serie continua, inginerii întreprinderii lucrau să pună la punct proiectul unei basculante de 40 de tone; în primăvara lui 1967, ea a fost expusă la tîrgul de la Leipzig. Gigantul de la Jodino s-a bucurat de aprecierile unanime ale specialiştilor din ţările participante la tîrg şi s-a întors în Uniunea Sovietică cu o medalie de aur pe capota motorului.

Intre timp, inginerii uzinei elaborează un nou proiect, acela al unui autocamion de 75 de tone! Să fie însă posibilă o astfel de realizare? Se pare că da, deoarece noul vehicul se află acum în probe, iar rezultatele sînt satisfăcătoare. Dar aceasta nu este încă totul. Actualmente, în atelierul experimental de la Jodino este în curs de terminare montarea unui autocamion-remorcă cu o capacitate totală de 120 de tone, echipat cu un motor cu turbină cu gaze cu o putere de 1 200 c.p. La construirea acestui gigant specialiştii s-au lovit de o serie de dificultăţi trebuind să rezolve, între altele, problema neutralizării temperaturii gazelor de eşapament şi a amortizării zgomotului produs de acest, poate nu ultim, gigant al uzinei. În acest scop, proiectanţii au realizat un amortizor special divizat în interior în mai multe canale, dispuse în serie, şi ale căror pereţi sînt acoperi i cu o plasă în spatele căreia se află o materie izolantă.

Rezervorul este calculat pentru circa două tone de combustibil, cu alte cuvinte pentru cinci ore de drum. De asemenea, intreg ansamblul a fost montat după o schemă originală, autocamionul-remorcă neavînd cutie de viteze şi ax cardanic. Motorul va fi pus în funcţiune de un gazogen a cărui energie va fi transmisă motoarelor electrice amplasate în roţi.

Montarea primului autocamion-remorcă va fi terminată în curînd. El va avea o lungime de 14 metri, înălţimea de 4,5, iar lăţimea de 5. Se poate ridica, însă, întrebarea: e raţional din punct de vedere economic să se construiască asemenea giganţi? Specialiştii răspund afirmativ. Fiind destinat să lucreze în cariere şi exploatări miniere sub cerul liber, noul autocamion va înlocui mai multe vehicule de mare capacitate şi va permite reducerea numărului de şoferi.

EXPO-70

Robotul e gata pentru Osaka

Un grup de şcolari din oraşul Şcelkovo, regiunea Moscova, a construit un „om cibernetic". Este vorba de un robot care îi va reprezenta pe tinerii săi constructori la „Expo-70". Robotul ştie să facă o sumedenie de lucruri: merge, îşi mişcă mîinile, vorbeşte — dînd impresia că îşi mişcă buzele. (Acest efect se datoreşte unui ingenios sistem de iluminare a feţei din interior). Robotul ţine adevărate discursuri, în care timp şi gesticulează, răspunde apoi la întrebări şi îşi povesteşte autobiografia. Ba şi dansează, după muzică, şi îşi întoarce capul cu graţia care-i permit încheieturile gîtului. În sfîrşit, o ultimă îndeletnicire a robotului: rezolvarea problemelor de aritmetică. Este adevărat că foloseşte numai două operaţiuni — adunarea şi scăderea — dar problemele care i se dau spre rezolvare sînt complicate. Rezultatele le comunică pe un

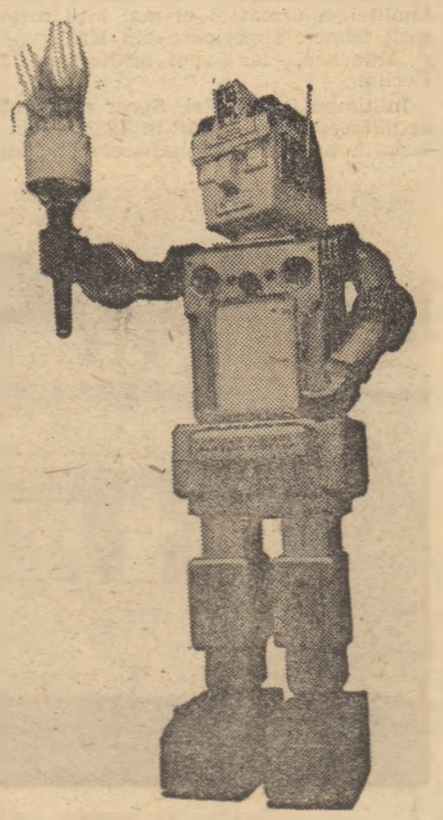

mic ecran fixat deasupra „frunţii".

De altfel, la „Expo-70" vor mai pleca şi alte 500 de exponate realizate de şcolari sovietici. Între acestea se remarcă îndeosebi un original model de navă cosmică cu fotoni creată de un grup de elevi din Minsk, o brigantină construită de elevi din Gorki etc.

Foarte mulţi şcolari dornici să creeze exponate pentru Osaka au manifestat preferinţe pentru arta aplicată. Ele s-au concretizat în tot felul de obiecte de argint bătut, splendide broderii cu motive ucrainene şi bieloruse, ceramică şi sculpturi, obiecte din chihlimbar etc.

ENERGETICĂ

30 de grame in loc de 90 de tone

Prima centrală electrică atomică din lume a fost construită, se ştie, în 1954. De atunci, s-au construit multe alte instalaţii similare şi numărul lor creşte necontenit. Conform pronosticurilor avansate la a VII-a Conferinţă mondială pentru energetică, în 1970 producţia de energie a tuturor centralelor electrice atomice din lume va reprezenta două la sută, iar în anul 2000, 25 la sută din ansamblul bilanţului energetic al planetei noastre.

Echipamentul pentru aceste moderne centrale electrice este şi el de o factură specială şi se construieşte în întreprinderi ultra-moderne. Prima turbină pentru centrala electrică atomică de la Novo-Voronej are 70 000 de kilowaţi. Acum, cînd energetica atomică sovietică a intrat într-o nouă etapă, pentru aceeaşi centrală a fost construită, tot la Harkov, o turbină de 220 000 kW. Aceasta din urmă este, firesc, mult mai perfecţionată. Funcţionează cu abur saturat la o presiune de 45 de atomsfere.

Firesc, construcţia turbinei astfel modificată a necesitat investiţii suplimentare. Cu toate acestea, centralele atomoelectrice sînt superioare altor tipuri de centrale, în primul rînd pentru că funcţionează cu combustibil nuclear economic. De aceea toate cheltuielile sînt în scurt timp acoperite. Aşa se face că la prima centrală electrică atomică sovietică de 5 000 kW consumul de combustibil pe 24 de ore era de numai 30 de grame, în timp ce la o termocentrală electrică obişnuită, de aceeaşi putere, se consumă pe aceeaşi unitate de timp 90 tone combustibil.

Şi mai rentabile vor fi, cînd vor intra în funcţiune, centralele atomo-electrice cu turbine de 220 000 kW. Consumînd o cantitate şi mai mică de combustibil nuclear, acest agregat va produce într-un an cu 22,5 milioane kW/h energie electrică mai mult decît cîteva turbine cu abur de tip vechi de aceeaşi capacitate.

La Harkov se elaborează în prezent construcţia unei noi turbine de 500. 000 kW cu presiunea iniţială a aburului de 65-70 atmosfere. Se va construi încă în cursul anului 1970 în două variante: cu 1,5 şi trei mii de rotaţii pe minut.

În curînd, noul nostru concurs

LA HITLER, PE SCARA DE SERVICIU

(IV) Jurnal münchenez

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

Apoi, prietenul meu Max a început pregătirile pentru principala sa „operație" : depistarea lui Speer și Schirach, care ieșiseră în urmă cu doi ani din închisoarea Spandau (Berlinul occidental), unde fuseseră întemnițați, timp de 20 de ani, în urma sentinței Tribunalului de la Nürnberg. Adresele lor nu figurau în nici un ghid, după cum nici una dintre redacțiile cărora ne adresasem nu se putu hotărî să ne dea o mînă de ajutor...

Într-o bună zi, însă, cînd Max ridică receptorul telefonului, auzi :

— Bună ziua, la telefon inginerul Albert Speer din Heidelberg. Am aflat că doriți să-mi faceți cunoștință cu un scriitor sovietic, dl Lev Ghinzburg. Are să-mi pună unele întrebări ? Am să-i răspund la ele cu multă plăcere... Cred că n-aveți nimic împotrivă dacă îmi îngădui să vă invit pe amîndoi la mine la dejun sîmbătă 23 noiembrie...

Seara, în ajunul plecării, Max a studiat cîtva timp harta, după care mi-a prezentat, notat pe hîrtie, itinerarul ; München — Augsburg — Ulm — Heidelberg...

Am pornit la drum în zori. „Mercedes"-ul lui Max gonea pe autostradă cu 140—150 de kilometri pe oră, pe lîngă biserici bavareze cu cupole, stații de benzină alb-albastre, semafoare care ba se aprindeau ba se stingeau. În cele din urmă, am ajuns în cețosul Heidelberg, înconjurat de munți și presărat cu case albăstrui, cenușii și cafenii. Am început să urcăm spre munți, mai întîi pe Neueschlossstrasse și, mai sus, pe Schloss-Wolfbrunnenweg, în traducere : „Drumul spre fîntîna lupului".

Ne-am apropiat de niște porți de fier, îndărătul cărora se întindea un parc atins de fiorul toamnei. În fața porții, pe un stilp de piatră, se putea citi :

A. Speer
Schloss-Wolfbrunnenweg
50

Alături de poarta de fier, înconjurat de copaci cu frunze veștede, îngălbenite, stilpul amintea într-un fel de un monument funerar...

În fundul parcului se afla o căsuță de lemn, urmată de o vilă destul de mare, lîngă care staționau două-trei automobile, aparținînd, evident, membrilor familiei.

Nici n-am intrat bine în curte că ne-a și ieșit în întîmpinare un Saint Bernard uriaș, iar după el s-a ivit în pragul casei stăpînul vilei, un bărbat foarte înalt, chiar puțin deșirat, slab, în orice caz mult mai slab decît îl arătau fotografiile din timpul războiului : purta un pulover verde, pantaloni de catifea deschiși la culoare, ciorapi groși de lînă și sandale. Avea o față uscățivă, fruntea înaltă presărată cu negi, părul cărunt cu cărare într-o parte și sprîncenele negre, stufoase, care atîrnau ca niște pămătufuri.

Așadar în fața noastră se afla Albert Speer — fost ministru al înarmărilor, împuternicit general pentru înarmare în conducerea planului de patru ani, președinte al consiliului Reichului pentru înarmare, inspector general al șoselelor, inspector general pentru problema energiei hidraulice, arhitect șef al celui de al treilea Reich și conducătorul secției de estetica muncii din organizația nazistă „Kraft durch Freude".

...Despre Albert Speer s-a spus că numele lui a fost legat de o nouă eră în înarmarea Germaniei. A fost ministrul războiului **total** cînd trebuiau puse în funcțiune mijloace **totale** de distrugere a inamicului.

Speer l-a înlocuit în postul de ministru al înarmărilor pe Fritz Todt, bun prieten al lui care murise la 8 februarie 1942, în condiții misterioase într-o catastrofă aeriană, nu departe de cartierul general al lui Hitler. La vremea ei moartea lui Todt a dat naștere la tot felul de zvonuri și supoziții : s-a spus, de pildă că, vizitînd Frontul de răsărit, Todt se arătase foarte sceptic în privința posibilității cîștigării războiului și propusese lui Hitler să caute o ieșire din război pe calea tratativelor.

La șapte zile după ce avionul lui Todt a explodat chiar deasupra „Bîrlogului lupului", Hitler l-a chemat la el pe arhitectul Albert Speer și i-a cerut să ocupe toate funcțiile mai sus enunțate.

Albert Speer s-a născut în 1905 la Mannheim, dar la scurt timp după aceea s-a mutat, împreună cu părinții, la Heidelberg. Bunicul și tatăl lui fuseseră arhitecți încît, respectînd tradiția familiei, a urmat și el mai întîi niște școli tehnice superioare din Karlsruhe și München, iar apoi arhitectura la Berlin.

În timpul studenției, Speer a aderat la mișcarea nazistă iar în 1932 s-a înscris în partidul național-socialist. Mai tîrziu a explicat că fusese atras spre partidul nazist de „estetica" național-socialismului cu înclinația ei spre strălucire și grandoare. Curînd Speer și-a cîștigat notorietate prin organizarea de procesiuni cu torțe și ziduri de steaguri luminate de reflectoare — cu prilejul congreselor naziste ; tot el a fost apoi autorul proiectului stadionului din Nürnberg, din care acum n-a mai rămas decît un teren viran înverzit și resturile tribunelor de beton. De asemenea, a construit Cancelaria Reichului, clădirea ambasadei germane din Londra, pavilionul german de la Expoziția universală de la Paris (1937) și a elaborat un plan de reconstruire a Berlinului, de transformare a sa într-un oraș cu zece milioane de locuitori, în care casele vechi trebuiau înlocuite cu clădiri noi, gigantice, conform „stilului epocii".

Ideea construirii unui nou Berlin, capitală a marii Germanii, s-a născut în mintea lui Hitler în 1936 și s-a definitivat în zilele pactului de la München, cînd i se năzărise un imperiu grandios, care trebuia să se întindă de la Canalul Mînecii pînă în Ural. În centrul orașului trebuia să fie înălțat un arc de triumf, mult mai înalt decît cel de la Paris. Hitler voia să întreacă cu orice preț Parisul și ordonase ca bulevardul „Unter den Linden" să fie și el mai larg cu 20 de metri decît celebrul Champs-Elysées. Arcul de triumf urma să fie înălțat, spunea Hitler, în memoria soldaților germani căzuți în primul război mondial, al căror nume — toate pînă la unul — trebuiau săpate în granit și marmură. Dar, evident, Hitler intenționa, de fapt, încă de pe atunci, să imortalizeze nu atît numele celor uciși în primul război mondial, cît al celor dispăruți în viitorul război, al doilea, deși pentru această operație n-ar fi fost suficiente, probabil, nici o sută de arcuri. Principalul punct de atracție al Berlinului trebuia să fie „Marele palat", împodobit cu o cupolă care să închipuie globul pămîntesc și pe care să troneze vulturul german.

Cîndva, prin anii 1920, Hitler însuși făcuse niște schițe pentru aceste construcții, pe care le păstrase ca pe un document strict secret într-un seif special și apoi le dăduse spre prelucrare și perfecționare lui Albert Speer.

Hitler i-a încredințat realizarea proiectului său lui Speer, întrucît stilul arhitectonic al acestuia corespundea cel mai bine gusturilor lui estetice. De aceea Hitler avea pentru Speer o simpatie sinceră ; Speer a fost singurul om de care s-a simțit cu adevărat aproape. Așa se face că înainte de a avea o funcție oficială, Speer era un oaspete obișnuit al lui Hitler la Obersalzberg.

În 1938 Hitler l-a distins pe favoritul lui cu insigna de aur a partidului, iar curînd l-a numit, am putea spune, dictatorul arhitectonic al Germaniei ; printr-un ordin special al Führerului, orice construcție, fie în orașe, fie la sate, trebuia aprobată personal de Albert Speer, în vederea creării unui stil german unitar...

În jurul lui Speer au început să mișune arhitecți carieriști, avizi de protecție, pictori oportuniști, sculptori naziști și, conform mărturiei unuia din biografii lui, Speer a „rămas pînă la sfîrșitul războiului cel mai îndrăgit Mecena al artiștilor național-socialiști"...

În 1939, construcția de case a fost sistată ; se construiau bunchere și adăposturi. Cu toate acestea, ideea unui nou, a unui „Mare Berlin" nu l-a părăsit pe Speer și chiar în 1944, cînd orașul se transforma, sub loviturile aviației aliate, din ce în ce mai mult într-un morman de ruine, împreună cu Goebbels el se ocupa cu toată seriozitatea de... concursul pentru „cel mai bun proiect". Ședeau în buncher și studiau proiecte și machete ale viitorului oraș, care trebuia să fie cel mai mare din Europa, cu parcuri, stadioane și un nou metrou. Valoarea construcției era estimată la 25 miliarde de mărci, iar cînd un ziarist l-a întrebat pe Speer de unde credea că va putea fi procurată o sumă atît de colosală, acesta i-a răspuns : **„E vorba doar de o infimă parte din fondurile pe care trebuie să le a-runcăm acum, din păcate, în războiul ce ne-a fost impus".** În ce privește forța de muncă, ea trebuia, evident, furnizată de popoarele învinse de Germania hitleristă, o armată de multe mii, ori poate chiar de multe milioane de robi. Dar această din urmă împrejurare nu-l stingherea de fel pe Albert Speer.

Numirea lui Speer în funcția de ministru al înarmărilor a însemnat o surpriză totală, dacă nu pentru el în orice caz pentru toți cei din jur. Primele măsuri luate de Speer : centralizarea industriei de război, subordonarea completă a tuturor rezervelor materiale ale țării industriei de război, mărirea zilei de muncă pînă la 14 ore, cererea de utilizare „rațională" a muncitorilor străini, a prizonierilor și a internaților din lagărele de concentrare. În legătură cu această ultimă problemă, între Speer și Himmler s-au ivit divergențe, cunoscute de altfel. De altminteri, nu numai Himmler, ci și Göring și Goebbels vedeau în Speer un rival serios și, în ciuda intereselor „cauzei", ei se împotriveau unor măsuri cerute de Speer, încercînd să preia inițiativa. Dar Speer spărgea energic barierele interdepartamentale, continuînd să-și fabrice „Pantherele", „Tigrii" și „Ferdinand"-zii lui care porneau într-un șuvoi neîntrerupt, direct de pe conveier, spre Frontul de răsărit. Proiectase chiar și fabricarea unui supertanc, de o sută de tone, care a și fost comandat firmei „Krupp", dar proiectul n-a fost realizat.

Lev Ghinzburg

(Va urma)

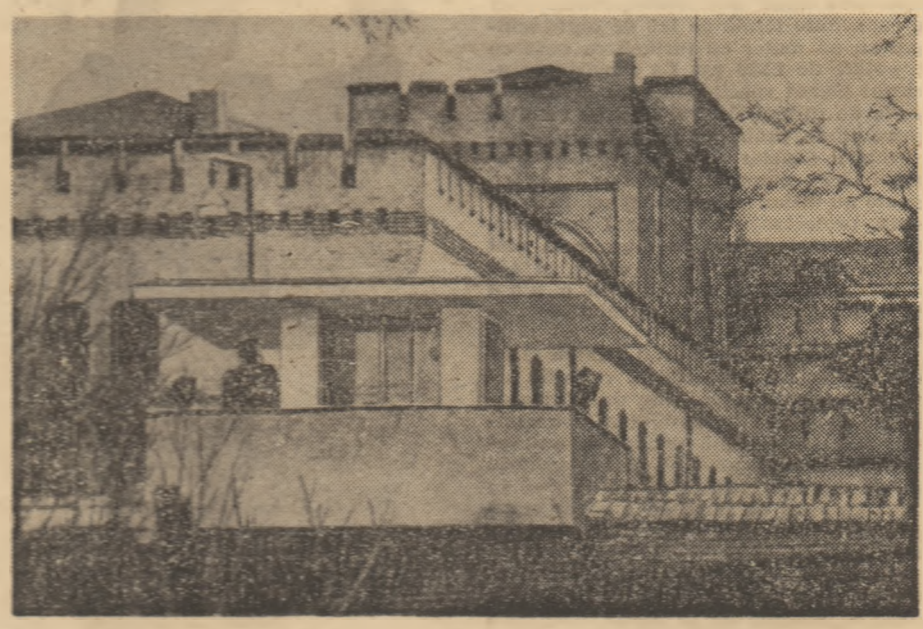

Închisoarea Spandau, unde și-a ispășit pedeapsa Speer

Cînd a fost sincer Speer ?

Din ultimul cuvînt al inculpatului Speer (stenograma ședinței din 31 august 1946 a Tribunalului Militar Internațional de la Nürnberg).

„Domnule președinte, domnilor judecători ! Hitler și faimentul sistemului său au pricinuit poporului german suferințe de necrezut... După acest proces, poporul german îl va disprețui pe Hitler și îl va blestema ca fiind căpetenia tuturor nenorocirilor... Unul din principiile dictaturii lui Hitler s-a deosebit radical de cele ale dictaturilor dinaintea lui. A fost prima dictatură a unui stat industrial în epoca tehnicii moderne... Prin intermediul unor mijloace tehnice ca radio-ul și difuzoarele, unui număr de 80 de milioane de oameni i s-a luat posibilitatea de a gîndi independent, ei au fost subordonați voinței unui singur om. Telegraful, telefonul și radio-ul dădeau, bunăoară, posibilitate instanțelor superioare să-și transmită direct dispozițiile organizațiilor în subordine, unde, în virtutea înaltei lor autorități, erau îndeplinite fără obiecții. Ceea ce a făcut ca numeroase instanțe și state majore să fie legate direct de conducerea supremă, de la care primeau ordine cumplite. Consecința ? Supravegherea fiecărui cetățean al statului și menținerea în strict secret a acțiunilor criminale. Unui om din afară, acest aparat de stat îi va părea un talmeș-balmeș, dar la fel ca o centrală telefonică bine pusă la punct și acest aparat era dirijat de o singură voință".

ARTĂ PLASTICĂ

Acolo unde pămîntul geme...

La kilometrul 17, din şoseaua Riga-Daugavpils coteşte spre stînga un drum de ţară, care se înfundă în pădure. O pădure de pini care odihneşte în tăcerea vătuită a iernii. Nu se aude un foşnet, nu se aude o şoaptă...

În liniştea aceasta solemnă, scîrţîitul paşilor noştri pe zăpada îngheţată ni se pare o impietate. N-o spunem. Dar fiecare dintre noi o gîndeşte. Deodată, printre pomii ninşi se iveşte în faţa noastră o imensă, ireală construcţie de piatră cenuşie... Cînd ne apropiem impresia e şi mai copleşitoare. Avem în faţa noastră o ghilotină, o ghilotină de coşmar — de 100 de metri lungime şi peste 12 metri înălţime...

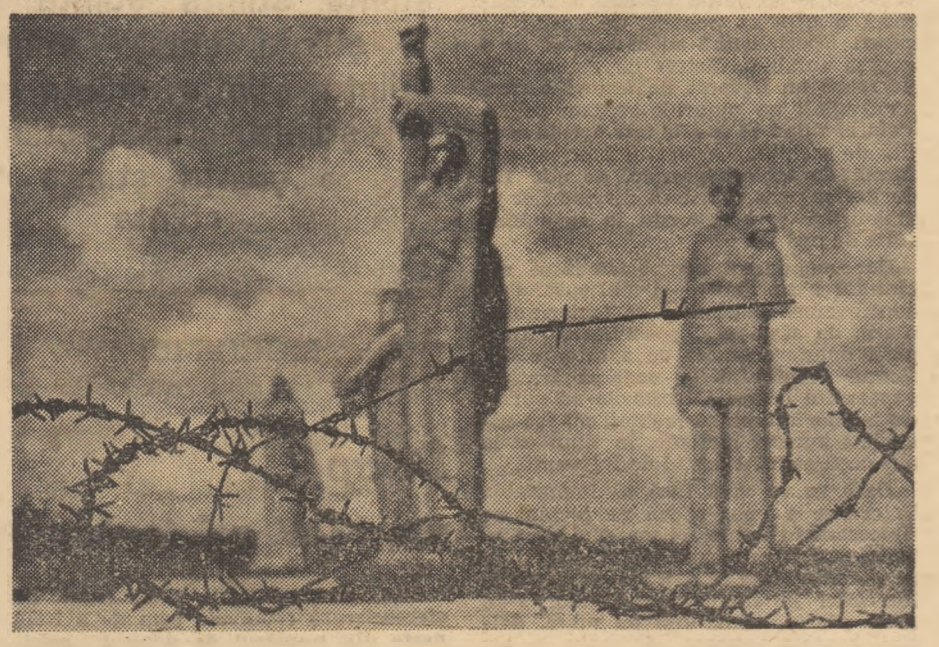

Sîntem la Salaspils, la intrarea a ceea ce a fost odinioară, în timpul războiului, un lagăr de exterminare. Cel mai mare din Letonia. Pe vremea aceea, însă, împrejmuirea era de sîrmă ghimpată, întreruptă din loc în loc de turnuri de pază pe care erau postate mitraliere. Iar locurile nu erau tăcute, ca acum. Din fostul poligon, preschimbat în lagăr, din barăcile imunde în care erau îngrămădiţi pînă la 800 de inşi ce se înăbuşeau şi se călcau în picioare unii pe alţii, de pe platourile unde aveau loc execuţiile răzbăteau cît era ziua de lungă gemete de durere, ţipete de deznădejde şi răpăit de gloanţe ucigaşe.

Sîntem la Salaspils, unde au fost ucişi 100 000 de oameni, aduşi de pe toate meleagurile Europei, marea majoritate evrei, şi de aceea pe giganta ghilotină, pe sub cuţitul căreia se intră astăzi în ansamblul memorial ridicat pe locul fostului tărîm al durerii, citim: **„Îndărătul acestei porţi, pămîntul geme".**

•

La Salaspils pămîntul geme şi, pentru ca strigătul lui să se audă peste vremi, un grup de arhitecţi (G. Arasis, O. Zakamennîi, O. Ostenberg, I. Strautmanis) şi sculptori (A. Bukovski, I. Zarin, O. Skarainis) a imaginat şi înălţat un ansamblu statuar care este, în acelaşi timp, un zguduitor geamăt şi o remarcabilă operă de artă.

De sus, de pe peretele monumental al porţii de intrare — care între zidurile ei adăposteşte un muzeu comemorativ — privirea cuprinde dintr-o dată întreg teritoriul fostului lagăr — 30 de hectare de pămînt plat, sărac, acoperit cu o iarbă rară, negricioasă — înconjurat din toate părţile de pădurea întunecoasă.

Undeva într-o latură e drumul calvarului, construit de cei închişi şi, din loc în loc, tufe de măceş înseamnă locurile unde erau barăcile. Piaţa unde se făcea cumplitul „apel" e străjuită de pini sădiţi de deţinuţi. Pe sub buza pădurii se vede drumul unde erau mînaţi oamenii la execuţii.

Coborîm. Lîngă drumul calvarului, o lespede de beton ciuruită de gloanţe aminteşte:

„De aici porneau pe drumul morţii cei neînfrînţi. Cîtor cuvinte nerostite, cîtor ani netrăiţi le-au pus capăt gloanţele!"

Ne îndreptăm spre grupul sculptural central al ansamblului. Trei uriaşi de piatră cenuşie: un om care-şi sprijină tovarăşul sleit de puteri, un altul care priveşte dîrz înainte, înfruntîndu-i pe călăi, un al treilea care salută parcă zorile izbăvirii cu pumnul strîns, ridicat sus, deasupra capului. Dăltuitorii le-au dat nume: „Solidaritate", „Jurămînt", „Rot Front". Liniile sînt colţuroase, granitul dur e nepolisat, statura strivitoare a statuilor sugerează deopotrivă mărimea jertfei şi puterea de rezistenţă a celor întrupaţi în piatră.

În faţa grupului, dar la o mare depărtare de el şi asimetric plasate, într-o parte statuia „Umilitei" — o fată, în genunchi, care încearcă să-şi ascundă goliciunea — într-alta aceea a „Neînfrîntului", un bărbat doborît, dar care cu ultimele puteri izbuteşte să se smulgă îmbrăţişării ucigătoare a pămîntului şi începe să se ridice.

Şi, în sfîrşit, foarte puţin îndărătul grupului central, statuia „Mamei îndurerate", neavînd alt mijloc de a-şi ocroti pruncii, ascunşi în faldurile rochiei, decît privirea, privirea care strigă, parcă, monştrilor ce vor să-i smulgă de lîngă dînsa, toată ura, toată scîrba şi durerea ei mistuitoare.

•

Într-un loc, o lespede sură de piatră clamează:

„Aici oamenii erau ucişi, pentru că erau nevinovaţi. Erau ucişi pentru că erau oameni şi-şi iubeau ţara".

Acum, memorialul de la Salaspils, construit pe un loc unde crima era ridicată la rangul de principiu de stat, iar bestialitatea la rangul de dogmă aminteşte acele vremuri pentru ca ele să nu fie uitate şi, mai cu seamă, pentru ca ele să nu mai poată fi reeditate.

Dumitru Hîncu

TEATRU

„Crima şi pedeapsa" lui Zavadski

Noul spectacol al lui Iuri Zavadski, „Coşmaruri petersburgheze,", a fost primit ca un eveniment în viaţa teatrală a Moscovei. Nu numai pentru că teatrul „Mossoviet" s-a oprit asupra unui roman celebru — „Crimă şi pedeapsă" — ci şi pentru că regizorul a găsit o „cheie" scenică foarte potrivită pentru acest material literar de mare complexitate. Pe ce căi a ajuns Zavadski la nou-i spectacol, de ce a simţit tocmai acum nevoie de a se adresa lui Dostoevski?

Vom spune din capul locului că drumurile n-au fost lineare. Mai întîi, Dostoevski a fost un idol pentru Zavadski. Pe urmă scriitorul părîndu-i artistului foarte departe de comandamentele noii societăţi, l-a părăsit. Dar într-o a treia etapă a revenit — definitiv — la el, înţelegîndu-i într-o lumină nouă talentul covîrşitor, împletit din chin şi bărbăţie şi căutînd neobosit omenescul din om. De aceea tema principală a spectacolului realizat după „Crimă şi pedeapsă" este nu deznădejdea, ci credinţa în bine, în sentimentul purificator al dragostei.

Spectacolul se numeşte „Coşmaruri petersburgheze" şi prologul explică de ce: întîmplările straniі care se petrec în roman sînt azi greu de înţeles prin prisma bunului simţ şi al principiilor etice elementare. Ele par un coşmar.

Dostoevski şi-a intitulat „Coşmaruri petersburgheze" un foileton scris cu puţin înainte de a se apuca de „Crimă şi pedeapsă". În foileton există următoarea frază: „Desigur, sărăcia este un fenomen nefiresc". Tema sărăciei devine pentru eroii romanului obiect de meditaţie filozofică.

Zavadski o menţine în spectacol ca pe un ax principal. Sărăcia este unul din motivele sociale vitale care îl împinge pe Raskolnikov la crima-i lipsită de sens, care o sileşte pe Sonecika Marmeladova să accepte suferinţa şi ruşinea.

Zavadski şi-a încadrat spectacolul într-un gen sui-generis: bîlci tragiprofetic. Totul, pe scenă, este subordonat acestei idei. În larma bîlciului se petrece o mare, mare tragedie. Tragedia sărăciei, a singurătăţii, a „rupturii de omenire". În acest context se spovedeşte Rodion Raskolnikov, căutînd justificări faţă de propria-i conştiinţă: „Toate acestea trebuie nimicite odată pentru totdeauna; şi numai suferinţa să ne rămînă".

Raskolnikov alege suferinţa, luminînd adîncurile social-filozofice ale romanului lui Dostoevski.

CINEMA

Cowboy-ul de la miezul nopţii

La început e un cowboy ca toţi cowboy-i: bun, voinic, curajos. Poartă costumul clasic, adevărat simbol al eroismului şi cumsecădeniei — pălăria cu boruri ridicate prinsă sub bărbie, baticul legat neglijent în jurul gîtului, ghetele cu toc şi pinteni care ţăcănesc falnic. Dar la un moment dat mijloacele tradiţionale de existenţă nu-l mai mulţumesc pe cowboy-ul nostru, atmosfera micului oraş texan în care trăieşte i se pare sufocantă, nu se mai poate împăca cu formele obişnuite de exploatare; tînjeşte după o viaţă uşoară cu cîştiguri venite indiferent pe ce căi, care să-i permită să trăiască pe picior mare. În dorul ei lasă totul baltă şi pleacă la New York.

Aceasta-i clipa în care-l întîlnim: cînd îşi părăseşte modesta slujbă nocturnă de spălător de vase într-un restaurant mizer şi se urcă în tren cu destinaţia New York. Joe — cum îl cheamă pe eroul nostru — este încredinţat că în America fiecare are şansa de a face carieră, bani. De ce n-ar avea-o şi el?

Începutul nu-i contrazice convingerile, nu-i spulberă iluziile. La New York îl cunoaşte pe Ratso, un infractor înrăit care se simte la el acasă în „jungla" marelui oraş. Spargeri, furturi, şantaje — Joe şi Ratso săvîrşesc ticăloşie după ticăloşie şi între ei se naşte acea prietenie greu de rupt care-i face să depindă unul de altul într-o lume agonizîndă de oameni pierduţi.

Eroii nu înţeleg ce forţe i-au împins atît de jos. Dar regizorul filmului „Cowboy-ul de la miezul nopţii", John Schlesinger, înţelege şi le denunţă cu o vehemenţă mai puţin întîlnită în creaţiile lui anterioare. El spulberă mitul tradiţional al cowboy-ului, al personalităţii puternice şi al liberei iniţiative, spulberă iluziile despre „ţara tuturor posibilităţilor".

Filmul are o scenă-cheie pentru tonul necruţător al peroraţiei lui Schlesinger: singur în oraşul gigant, Joe vrea să scrie „acasă" (de fapt n-are casă). Pe o carte poştală însăilează cîteva fraze şi pe urmă se gîndeşte cui s-o trimită. Dar memoria lui n-a reţinut pe nimeni. Singurul om de care izbuteşte să-şi amintească este un negru, bucătarul cu care a lucrat în restaurantul texan. Scrie adresa, dar cînd să pună cartea poştală la cutie, îşi imaginează uimirea bucătarului („Ce l-a apucat să-mi scrie mie? Doar n-am fost prieteni!") şi renunţă, rupînd mesajul pe care nu-l aşteaptă nimeni.

I. Silin

„Sînt logodnica lui"

Filmul astfel intitulat începe şi se termină cu un proces. Iar între cele două fraze sacramentale: „Intră completul de judecată", se deapănă povestea încîlcită a lui Volodea Harlamov, învinuit că s-a urcat la volanul unui camion fără să aibă carnet de conducere, că a accidentat un ciclist şi că a gonit mai departe nedînd ajutor victimei.

Deşi ambele procese au avut un rol foarte important în viaţa lui Volodea, principalul s-a produs nu între zidurile tribunalului, ci în afara lui, cînd prin stăruinţele Valei Kudreavţeva, logodnica acuzatului, întîmplarea a putut fi reconstituită şi limpezită în datele ei adevărate. Laşitatea unor amici, indiferenţa altora, reaua credinţă a anchetatorului — toată această îngrămădire de neclarităţi, de semiadevăruri, de potriveli — era cît pe ce să dea naştere unei grave erori judiciare. Dar pasiunea şi perseverenţa Valei, răbdarea şi atotcuprinzătoarea înţelegere a asesorului Mitrohin, care nu s-au lăsat înşelaţi de aparenţe, adunînd argumente în favoarea lui Volodea, au ajutat la limpezirea adevărului.

Aceasta-i trama noii producţii a „Mosfilmului" pe care regizorul V. Trahtenberg a realizat-o după un scenariu de A. Ceakovski şi M. Papava.

O poveste veche, veche...

Cineaştii leningrădeni au apelat la Andersen. Pe canavaua marelui povestitor, scenariştii Iuli Dunski şi Valeri Frid şi regizoarea Natalia Koşeverova au brodat „O poveste veche, veche", dar uşor modernizată. Baba Cloanţa este energică ca femeile din zilele noastre şi zboară nu pe mătură, ci, cu tot confortul, pe un aspirator de ultimul tip; regele o duce rău cu banii şi abia se descurcă pînă la chenzină; prinţesa poartă mini-fustă şi vorbeşte în jargon ultramodern.

Această poveste veche, veche, despre un păpuşar ambulant care s-a îndrăgostit de o fată şi vrea să-şi părăsească teatrul ca să înceapă cu ea o viaţă nouă, dar fata se răzgîndeşte şi el pleacă singur continuînd să spună oamenilor istorioare hazlii şi puţintel triste, a fost repovestită în aşa fel încît să-i intereseze deopotrivă pe cei mici şi pe cei mari.

FIZICĂ

Cameleonii lumii minerale

O antică relatare, mai mult sau mai puțin autentică, spune că Alexandru cel Mare avea o piatră care se întuneca la soare. După nuanța ei împăratul știa ce oră e. Dacă faptul este adevărat, înseamnă că substanțele fotocrome atrăseseră de pe atunci atenția asupra lor. În orice caz, savanții le cunosc de peste un secol. În ultimii ani acești „cameleoni" ai lumii minerale sînt cercetați cu asiduitate întrucît oferă posibilități neașteptate unor tehnici de avangardă, ca : microfotografia, memoriile optice, vizualizarea etc.

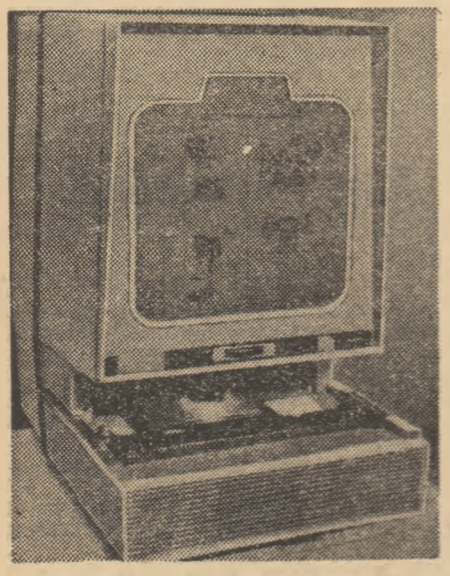

Pe ecran apare în mărime naturală pagina redusă pe fișă la 1 mm²

Dar ce este de fapt fotocromia ? Substanțele care posedă această proprietate sînt de obicei transparente. Sub influența razelor ultraviolete de o anumită frecvență, ele își modifică însă culoarea. Transformarea nu e definitivă, ci durează numai un timp oarecare. Expunerea la o radiație cu frecvență mult mai redusă decît aceea care a provocat schimbarea grăbește revenirea la nuanța inițială. Majoritatea substanțelor fotocrome se colorează sub influența ultravioletelor și redevin transparente sub raze infraroșii. În general ele nu își pierd colorația la lumina obișnuită. Dar cu timpul obosesc și atunci adoptă o nuanță intermediară de care nu se mai despart.

Cele de mai sus lasă să se întrevadă posibilitățile și limitele noilor favoriți. Aceștia sînt capabili să înregistreze o imagine într-un timp record (sub o microsecundă) prin simpla imprimare luminoasă sau ultravioletă, dar nu să și rețină imaginea. În plus, pe măsura utilizării își pierd prețioasa proprietate. Există multe materiale fotocrome. Unele se găsesc în natură, cea mai cunoscută fiind hacmanita, un silicat de aluminiu care se întunecă la ultraviolete ; bioxizii cristalizați de titan își schimbă culoarea la lumină dacă sînt „drogați" sau „impurificați" cu metale ori pămînturi rare. Iată ce se întîmplă : energia pătrunsă în cristal sub formă de lumină permite ionilor metalici să „fure" de la oxid și să păstreze un timp cîte o moleculă de oxigen, modificînd astfel proprietățile optice ale cristalului. După natura impurităților, situația atomilor, deci culoarea inițială, se restabilește în cîteva minute sau în cîteva săptămîni.

Mecanismul sticlei fotocrome amintește perfect cele petrecute pe o placă sau un film fotografic. Sticla este drogată cu bromură sau clorură de argint ; incluziunile de bromură trebuie calculate precis, căci dacă au un diametru mai mic de 50 angströmi nu conferă sticlei fotocromie, iar dacă depășesc 300 angströmi o fac să-și piardă transparența. Absorbția energiei ultraviolete provoacă disocierea bromurii de argint, deci punerea în libertate a argintului metalic care modifică transparența sticlei făcînd-o să-și schimbe culoarea. În fotografia clasică, developarea plăcii sau filmului duce la eliminarea bromului, adică la persistența colorației din moment ce bromura de argint pierde orice șansă de a se reface. În sticla fotocromă bromul rămîne pe loc și afinitatea lui pentru argint sfîrșește prin a reface bromura, care-i redă sticlei transparența. Prin adăugarea de impurități se pot obține sticle care își schimbă și recîștigă culoarea numai la anumite radiații și care obosesc foarte încet sau nu obosesc deloc. De aceea, cum am mai relatat în revista noastră, sînt prevăzute și pentru confecționarea de geamuri care, întunecîndu-se la lumina soarelui, elimină storurile din clădirile moderne.

În afară de substanțele minerale mai există și o mulțime de compuși organici capabili de fotocromie în urma unor modificări trecătoare de structură. Dezavantajul moleculelor organice mari este că, spre deosebire de cele minerale, mai simple, se descompun repede : modificarea structurală devine astfel permanentă, ceea ce echivalează cu pierderea fotocromiei.

Dar, minerale sau organice, toate substanțele fotocrome sînt infinit mai puțin sensibile decît plăcile fotografice ; reversibilitatea fenomenului este un alt inconvenient pentru utilizarea lor în fotografia clasică. În schimb, dat fiind că deformarea are loc la nivel molecular, ele înregistrează cele mai mici amănunte cu o claritate extraordinară. De aceea se tinde spre găsirea unor substanțe fotocrome mai sensibile, care să se coloreze în mai multe nuanțe și care să poată fi stabilizate în faza colorată.

Să vedem acum care sînt perspectivele fotocromiei în domeniile amintite la început. Recordul microfotografiei, tehnică devenită indispensabilă în documentare, este de 100—200 pagini înregistrate pe o fișă standard egală cu un sfert dintr-o coală obișnuită de hîrtie. În asemenea condiții se greșesc eventual 1—2 pagini, în care caz se reface întreaga fișă. La un număr mai mare de pagini riscurile de greșeli și de refacere a fișelor cresc prea mult. O soluție ar fi verificarea imaginilor înainte de a le fixa definitiv. Tocmai în acest stadiu se vădește utilitatea substanțelor fotocrome : se înregistrează microimaginile pe un suport fotocromic, se verifică dacă sînt de calitate bună, după care se fixează pe o placă fotografică obișnuită, dar foarte sensibilă. Prin acest procedeu se pot introduce pînă la 3000 de pagini pe o singură fișă. Paginile reduse la un milimetru pătrat se citesc cu aparate speciale.

De asemenea, în institutele de cercetare se aude tot mai mult cuvîntul „vizualizare". Este vorba de prezentarea informațiilor din sistemele radar sau ordinatoare într-o formă vizibilă, mult mai accesibilă creierului uman. Se pare că și aici substanțele fotocrome vor lua locul tubului catodic (de televiziune) experimentat pînă acum.

BIOLOGIE

Sînt rechinii agresivi sau lași ?

Mulți s-au întrebat poate : de ce sînt rechinii atît de cruzi ? Cercetări făcute în ultimii ani par însă a arăta că cruzimea ieșită din comun a rechinilor este un mit.

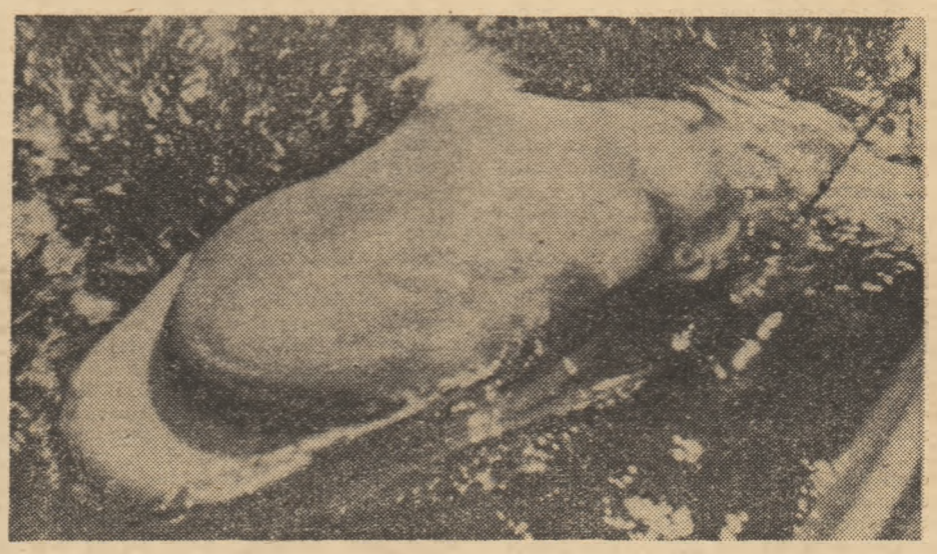

Într-adevăr, datele statistice arată că ciocnirile cu rechini agresivi sînt extrem de rare. În fiecare an milioane de oameni se scaldă în mări unde mișună miliarde de rechini. Dar cazurile de atacuri asupra omului sînt foarte puține. De altfel, în îndrumările pentru marinari, rechinii sînt calificați, de asemenea, fără nici un temei serios, „înceți, lași, sperioși". Aviatorilor care cad în mare li se recomandă să-i lovească pe rechinii prea curioși peste „nasul lor exagerat de sensibil". În timpul celui de-al doilea război mondial s-a lucrat mult la descoperirea unui preparat special pentru înfricoșarea rechinilor. Un cercetător a observat o dată, absolut întîmplător, că rechinii părăsiseră o anumită porțiune a litoralului Floridei. Cauza — s-a dovedit — era cadavrul unui rechin abandonat în preajma danei pescărești. Experiențe ulterioare au arătat că pe rechini îi speriase acetatul de amoniu, o substanță chimică pe care o emană carnea intrată în putrefacție. De aceea pentru înfricoșarea rechinilor a fost folosit acetatul de amoniu în combinație cu sulfat de cupru. Preparatul a căpătat numele de acetat de cupru. Specialiștii l-au amestecat cu o vopsea solubilă. Petele de culoare de pe mare au devenit de atunci pentru naufragiați un puternic reazem psihologic, ei știind că se află într-o zonă ocolită de rechini. Preparatul fabricat sub formă de tablete presate, de cîte 170 de grame, era distribuit marinarilor și aviatorilor care acționau în zone bîntuite de rechini.

Dar nu numai comportamentul rechinilor a suscitat — și mai suscită — controverse. Specialiștii în materie studiază, de asemenea, posibilitatea utilizării unor extracte de substanțe din ficatul rechinului în vederea tratării cancerului la om. Cercetările au pornit de la constatarea că rechinii nu fac niciodată tumori maligne, în timp ce la alți pești ele sînt destul de frecvente.

Dacă se va vădi însă că imunitatea la cancer a unor specii de rechini se datorează în vreun fel modului de a se hrăni vor fi prea puține temeiuri de a se putea adapta la om „dieta" rechinilor. Căci în stomacul rechinilor s-au găsit păsări, cîini, urși de mare, delfini, broaște țestoase de mare — ale căror carapace arătau ca o hîrtie perforată — șobolani, bucăți de cărbuni și de lemn, ghete, saci goi. Într-un cuvînt, orice obiect de pe mare — de la cutiile de conserve pînă la pește-leferăstrău de 50 de kilograme — poate ajunge, mai devreme sau mai tîrziu, în abdomenul rechinilor. Acesta a fost motivul pentru care li s-a și spus „măturătorii mărilor".

Pe de altă parte, deși rechinii nu sînt de fel pretențioși la mîncare, carnea lor este comestibilă. Diversele feluri preparate dintr-o anumită specie de rechini sînt atît de populare în Australia, încît s-au instituit chiar anumite restricții asupra pescuitului. De altfel, nu numai carnea rechinilor este utilizată. Din înotătoarele lor se prepară o foarte gustoasă supă. De asemenea, dinții și pielea se folosesc ca ornamente, iar grăsimea din ficat e o bogată sursă de vitamina A.

În ce privește facultățile mintale ale rechinilor, specialiștii susțin că ele ar fi aproape nule. În schimb, anumite simțuri și mai cu seamă mirosul sînt extrem de dezvoltate. O specie de rechini a fost supranumită chiar „copoi de mare", deși au vederea foarte slabă. Unii rechini percep mirosul de sînge sau de untură de pește de la jumătate de kilometru. În sfîrșit, rechinii au un aparat sensibil de înregistrare a oscilațiilor mediului înconjurător. Agitația dintr-un banc de pește sau zgomotul făcut de înotători se transmit cu ușurință în apă și sînt percepute de ur original sistem de canale umplute cu lichid și dispuse sub piele pe ambele părți ale corpului. De la aceste canale pornesc ramificații nervoase spre centri speciali ai creierului. Nu se știe exact la ce distanțe acționează acest receptor, dar eficacitatea lui este cu certitudine mare. Dacă se ciocnesc două nave sau se prăbușește în mare un avion, rechinii se adună numaidecît de la distanțe mari.

ința știința știința știința ș
știința știința știința științ
nța știința știința știința
știința știința știința științ
a știința știința știința s
iința știința știința știin
știința știința știința
a știința știința
stiința

BIOCHIMIE

În apă, un „ce" misterios

Sînt, oare, bolile de inimă legate de ateroscleroză (vinovate cam de a treia parte din numărul de decese) pricinuite de prezența insuficientă în organism a unei sări minerale banale, litiul ?

La această întrebare, formulată recent de o cunoscută publicație de specialitate, răspunsul a fost prudent : e o ipoteză. Dar lectura articolului, însoțit de mai bine de treizeci de referiri la lucrări apărute recent, se transformă în parcurgerea unei demonstrații. Cu atît mai interesante, cu cît culmina cu concluzii practice pe planul profilaxiei.

Legătura dintre coeficientul de mortalitate datorat complicațiilor cardiace ale aterosclerozei, coronaritelor și infarctelor pe de o parte și calitatea apei de băut pe altă parte pare astăzi bine stabilită. Această mortalitate este sensibil mai mică în locurile unde apa este „aspră", adică puternic mineralizată decît acolo unde e „dulce". Faptul a fost constatat în Japonia în 1957 și a fost confirmat ulterior de o vastă anchetă americană făcută în 160 de orașe mari și în 1 200 de localități de mărime mijlocie. Numărul deceselor datorate accidentelor cardiace s-a vădit a fi mai mare cu o treime în statele alimentate cu apă „dulce". Recente cercetări suedeze, engleze și canadiene au ajuns și ele la concluzii similare.

Cum se explică însă fenomenul ?

Specialiștii și-au spus că apa „dulce" favorizează ateroscleroza dar nu puteau înțelege cum anume. Articolul citat mai sus a dovedit, se pare, că datele problemei trebuiau inversate, adică trebuia căutat în apele „aspre" elementul care proteja de infarcte. Și într-adevăr, el a fost, se pare, găsit. Este, cum am spus, litiul, o sare minerală aflătoare în toate organele ființelor vii.

Strămoșii noștri îndepărtați găseau litiu din abundență în mediul lor natural, apa de mare. Dar, treptat, omul și-a renegat originile sale naturale și a uitat învățămintele filogenezei. Iar apa stadardizată, filtrată, edulcorată nu mai conține, adesea, destul litiu.

În felul acesta, litiul ar fi acel „ceva" care leagă înmulțirea aterosclerozei de dezvoltarea industrială. Nu numai observații statistice, de altfel concludente, dovedesc acest lucru. Și pe plan farmacologic s-a vădit că litiul exercită o acțiune antagonistă față de patru principali factori favorizanți ai aterosclerozei : hipertensiunea, diabetul, coeficientul de materii grase în sînge și de acid uric în țesuturi.

Imprejurarea că litiul se află astfel implicat într-un număr de fenomene biologice care n-au nimic comun între ele în afară de faptul că predispun la ateroscleroză sugerează existența unui unic proces biochimic în care litiul ar juca un rol de prim plan.

Toate acestea încep să impună părerea că litiul ar putea fi cauza, zadarnic căutată de un secol, a aterosclerozei. Va mai fi însă nevoie de timp pentru ca lucrul să fie dovedit cu certitudine. Dacă litiul va confirma calitatea lui de agent preventiv al infarctelor, așa cum se întîmplă cu fluorul în raport cu cariile dentare, se va

tehnica tehnica tehnica

Poșta medicului

DOMNIȚA M. — Pașcani : „Cocteilurile" de medicamente pe care le consumați luîndu-vă după unul după altul, fără prescripție sau sfat medical, ne îndeamnă să vă amintim aforismul lui Molière din „Bolnavul închipuit": „Sînt bolnavi care mor, nu din pricina bolii, ci din aceea a medicamentelor pe care și le administrează".

A. T. — Piatra Neamț : 1) Edemele membrelor inferioare se datoresc compresiunii venelor bazinului și abdomenului de către uter în ultimele luni de graviditate, putîndu-se complica uneori și cu un edem vulvar. Alte cauze mai pot fi: albuminuria gravidică sau retenția de cloruri produsă de tulburări în circulația renală. În afara nefrixului și a regimului hiposodat nu e necesar altceva, deoarece edemele vor dispare imediat după naștere. 2) Părerea noastră este că principalul „vinovat" de acest prurit transmisibil este un virus herpetic, dar diagnosticul trebuie pus de un specialist dermatolog, care va fixa și conduita de tratament (stamicin, unguent cu tetraciclină). Un bun calmant al pruritului este : Rp. Tumenol 2 g, anestezină 0,5 g, acid boric 1g, zinc oxidat 6 g, liniment 30g

ANGELO NICULESCU — Bacău : Mark Twain spunea : „Bine tratat, guturaiul se vindecă în șapte zile, iar netratat durează o săptămînă". Prin urmare...

M. D. TĂTARU — Bacău : Semnele descrise ar putea aparține într-adevăr unui sindrom polinevritic, deși diagnosticul trebuie pus de un specialist neurolog, pe baza electromiogramei și a unor teste de laborator. În ce privește etiologia atît de variată a polinevritelor, ea nu este decît într-un anumit procent de cazuri etilică. În cazul cînd diagnosticul se confirmă, în afara medicației specifice cauzei și a vitaminoterapiei intensive (în special grupul B), a terapiei antalgice cu fenilbutazonă vă recomandăm o serie de proceduri electrice, ca: băi galvanice, ionogalvanizări, ultrasunete. De asemenea, după calmarea durerilor și a senzațiilor de amorțeală, vitamina E, glicocol, fosfobion (o fiolă buvabil/zi), 20 fiole. În sezonul de vară: nămoloterapie.

UN VECHI ABONAT — Dej: 1) Unguentul cu stamicin nu este activ decît în infecțiile cu ciupercile din grupul Candida albicans. 2) În tricofiție este activă griseofulvina pe gură și unguentul Jadit H.

ADRIANA MUNTEANU-București : 1) Este greu să vă sfătuim ce să faceți. Rabelais spunea că în cazurile dificile este bine uneori să dai cu zarul. Poate e o soluție. 2) Ne pare rău că trebuie să vă dezamăgim, dar formula loțiunii pe care o aveți este pe bază de „aqua fontana" mult utilizată în evul mediu sau mai pe limba modernă H_2O de ploaie ! Folosiți loțiunea „Lara", care curață, înviorează și tonifică epiderma, menținîndu-i suplețea și prospețimea. Pentru ten, puneți cîteva picături de loțiune pe un tampon de vată cu care apoi ștergeți obrazul.

SANDA DUMITRESCU — București : S-ar putea ca medicamentul respectiv să nu vă fie de folos. Oricum, consultați un specialist O.R.L. cît mai sînteți în București.

L. MUNTEANU — București : Noi am mai scris în această pagină despre **tulburările de vorbire.** Dacă veți răsfoi colecția revistei, veți găsi răspunsul la întrebările care vă interesează. Cu ajutorul unui logoped și al dv. (autoeducație pe baza metodei lui Demonstene, pe care desigur o cunoașteți) s-ar putea obține, credem, rezultate și la vîrsta de 20—30 de ani.

H. T. GR. — București : Ne bucură că sînteți un cititor fervent al Poștei medicului. Nu trebuia să evitați să ne scrieți atîta vreme numai fiindcă nu știți să vă exprimați „în termeni medicali". 1) Par a fi **vegetații veneriene.** Folosiți soluția : Rp. Rezorcină 4 g, acid acetic glacial 10 g. Aplicați local, tamponînd cu vată înfășurată pe o pipetă. După aceste aplicații : Rp. Calomel 3 g, bismut salicilic și zinc oxid cîte 10 g. Cauterizările se aplică zilnic și de fiecare dată se îndepărtează stratul de necroză format prin cauterizarea precedentă. 2) Pentru **astenia sexuală** pe care o aveți trebuie să faceți serii repetate cu Folcisteină, Gonacor, Testolent, ser neurotonic și mai ales să vă reglementați regimul de viață și muncă.

N.P.B. — Balș : Citiți răspunsul dat lui H. T. Gr. — București la punctul 1.

GH. CIORIȚA — Tecuci : Ne bucură că rețeta indicată de noi pentru întărirea gingiilor v-a ajutat atît de mult. Încercați totuși s-o faceți cu t-ra rathaniae sau gei urbani pentru că „tertium non datur".

M. P. — Craiova : Este probabil o insuficiență cortico-suprarenală. Trebuie să consultați un specialist endocrinolog.

CUREA PAVEL — Timișoara : Medicamentul nu poate fi găsit nu numai în orașul dv., dar nici în marile metropole ale lumii. Articolul arăta, de altfel, că e vorba de un produs nou care nu a intrat în circuitul comercial.

(Continuare în pag. 11-a)

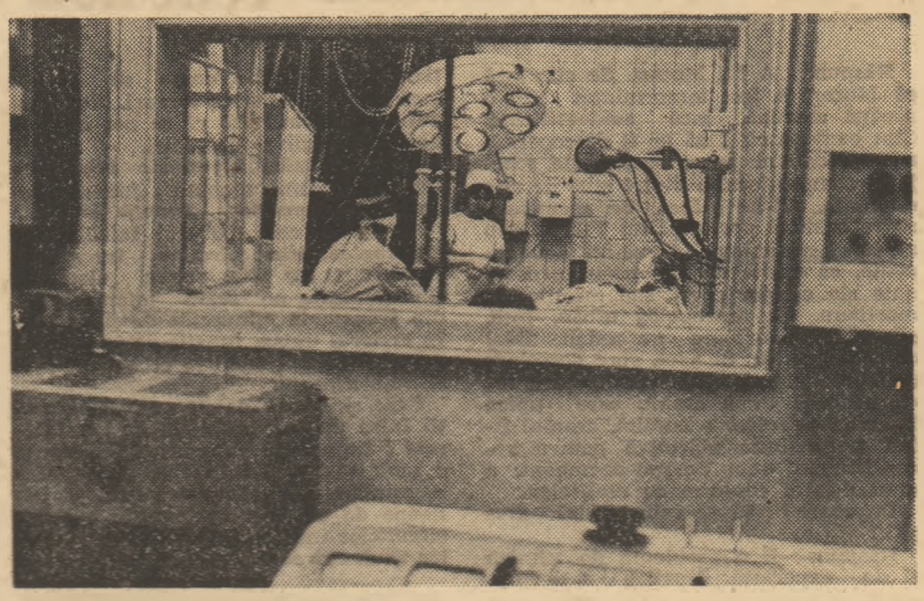

Cabinet de roentgenterapie

Foto : **L. Porter (A.P.N.)**

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap esc
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

TEMĂ DE SEZON

Adenovirozele

Răspunzătoare de izbucnirea unor grave epidemii de infecții respiratorii la copii (aproximativ 10% din pneumopatii fiind astăzi diagnosticate ca adenovirozе), avînd o frecvență maximă în anotimpurile reci, adenovirusurile au fost izolate pentru prima oară de către epidemiologii Rowe și Huebner în anul 1953 pe culturi de țesut limfatic adenoidian sau amigdalian. Ele alcătuiesc astăzi o grupă de 18 tipuri bine definite prin faringitele, conjunctivitele, infecțiile acute ale căilor respiratorii superioare și inferioare și — mai rar — prin inflamațiile intestinale cu diaree (adenite mezenterice) pe care le provoacă la copii.

Faringita acută febrilă este forma cea mai răspîndită a infecției adenovirotice printre copiii mici. Este o afecțiune epidemică, provocată de adenovirusul de tipul 3 — și mai rar de tipurile 1, 2 sau 5 — care apare după o incubație de 5—7 zile. Se manifestă prin febră moderată cu frisoane, stare generală proastă, greață, cefalee, semne rinofaringiene, conjunctivită congestivă la început uni — apoi bilaterală. Într-un mare număr de cazuri faringele este roșu, ganglionii laterocervicali sînt măriți ca volum, adesea dureroși. Diagnosticul este ușurat prin asocierea anginei faringiene cu conjunctivita. Examenul sîngelui este de obicei normal, prezentînd cel mult o ușoară creștere a numărului de leucocite. Boala durează două-trei zile și se vindecă de obicei fără urmări, dar la copii se poate uneori complica cu o otită.

Febra faringoconjunctivală, dominată în special de apariția unei blefaroconjunctivite, este provocată de virusul tip 3, cu o incubație de 2—7 zile. Boala este însoțită de inflamația ganglionilor limfatici și precedată de lăcrimare și teamă de lumină (fotofobie). Se manifestă prin roșeață, inflamația conjunctivelor și a țesutului periorbitar, exsudat purulent, opacitate corneeană. Evoluția bolii este mai lungă, de aproximativ 2—3 săptămîni, vindecîndu-se în general fără urmări.

Bronșitele și pneumoniile cu adenovirusuri, care au dat loc la mari epidemii în Suedia și Franța sînt provocate de tipul 7. Avînd o predominență netă în cursul iernii, boala apare după o incubație de 4—6 zile mai întîi prin cîteva semne de infecție ale căilor aeriene superioare. În următoarele zile și chiar săptămîni febra urcă pînă la 39° sau mai mult, însoțită de indispoziție intensă, cefalee, frisoane, dureri musculare în tot corpul, astenie, tuse rebelă, la început uscată, apoi grasă, asociată cu o răgușeală, care dovedește și participarea laringelui. În formele grave apar și semnele bronhopulmonare : dispnee, raluri de bronșită sau bronhopneumonie. Evoluția este adesea caracterizată prin tenacitatea bolii, cu persistența febrei și a semnelor radiologice chiar după ce semnele fizice de bronhopneumonie au dispărut de mai multe săptămîni. Se mai poate complica cu tulburări nervoase (iritabilitate, somnolență, convulsii, uneori comă), tulburări digestive (vărsături, diaree, colici abdominale, ghiorăituri), erupție purpurică, tulburări cardiovasculare (tahicardie, edeme ale feței și extremităților), colaps.

Pînă în momentul de față adenovirozele nu cunosc încă un tratament specific. Deși antibioticele nu acționează direct asupra adenovirusurilor, în cazul apariției semnelor de bronhopneumonie este necesar să se asigure o protecție antibiotică, din cauza frecvenței suprainfecțiilor. Se asociază o medicație simptomatică : piran, loțiuni antitermice, Omnadin sau Polidin, vitamina C, complex B, medicamente contra tusei (Codenal, Tusocalmin, sirop de patlagină), dezinfecția mucoaselor conjunctivală, nazală și faringiană.

Ținînd seama de gravitatea afecțiunilor adenovirotice, care în marile epidemii prezintă și un anumit procent de cazuri mortale, bolnavii trebuie izolați, deoarece pot deveni focare de infecție.

Medicus

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Nu știm să dormim ?!

O problemă frecvent ridicată de cititorii noștri este insomnia. Faptul este cu atît mai semnificativ cu cît el este semnalat la toate vîrstele, la tineri ca și la bătrîni. Să fie vorba oare de un fenomen al vieții moderne, o „noxă a civilizației" cum s-a spus ? Fără îndoială că da. Insomnia nu este cunoscută la popoarele primitive și este foarte rară la cei care trăiesc în mediul rural. Orașul aglomerat, cu trepidațiile sale, cu agitația sa neîntreruptă, cu zgomotele sale care tulbură echilibrul biologic este un adversar redutabil al somnului.

Surmenajul, oboseala excesivă, consumul de cafea și alcool, tutunul constituie alți factori care contribuie la insomnie.

Mai este apoi și un alt aspect. Cel care suferă de insomnie recurge la somnifere. Dar acestea nu sînt decît un paleativ. Barbituricele sau somniferele, folositoare sau chiar necesare într-o serie de stări patologice, nu trebuie luate decît în mod excepțional, căci există pericolul de obișnuință. Suferinzii sînt obligați să mărească dozele pentru a obține efectul dorit, ceea ce duce la un fel de toxicomanie, fiind punctul de plecare al unor tulburări psihice. În ultimii ani s-a descoperit că somnul cu somnifere este lipsit de vise, ori acestea sînt indispensabile vieții, bunei funcționări a sistemului nervos.

Ce este deci de făcut ? Vom apela pe cît posibil la mijloace naturale, la procedee simple care să ne reeduce acest „instinct protector" care este somnul.

Idealul este, fără discuție, de a ne culca la ore regulate și de a ne trezi, de asemenea, la ore fixe. Desigur, nevoia de somn poate varia de la individ la individ, dar este evident că durata unui repaus într-adevăr profitabil trebuie să fie de 6—8 ore. Oamenii în vîrstă dorm în general mai puțin, dar printr-o obișnuință treptată ei își pot prelungi somnul și asta spre folosul lor. Cercetătorul sovietic G. Titișvili a constatat că oamenii în vîrstă din Caucaz (cunoscuți pentru longevitatea lor) dorm în medie 11—13 ore din 24. El consideră că prelungirea somnului oamenilor în etate protejează mai bine organismul acestora și este un „factor de vitalitate".

Alte condiții favorabile : calmul, relaxarea înainte de a intra în pat prin hidroterapie (un duș răcoritor în lunile călduroase sau o baie călduță timp de 7—8 minute în sezonul rece), aerisirea camerei iarna ca și vara și alimentația ușoară (o cină compusă dintr-un pahar cu lapte rece sau 2—3 mere și puțin ceai de tei sau pîine prăjită, unt, marmeladă, compoturi, iaurt).

Vizionarea unui spectacol care reține încordată atenția, cărțile polițiste, emisiunile de televizor prelungite creează un mare prejudiciu instalării somnului la cei care au dificultăți de adormire.

În sfîrșit, cîteva „trucuri" inofensive pentru cei interesați, verificate de psihiatri renumiți : o plimbare de jumătate de oră pe orice vreme înainte de culcare ; aplicarea unei comprese reci pe gambe timp de 10 minute ; gimnastică relaxantă — exerciții simple, în care atenția să fie concentrată spre executarea lor ritmică și îmbunătățirea respirației ; în loc de somnifere, 1/2 tabletă aspirină și în loc de gînduri negre se va repeta tabla înmulțirii sau se va încerca pronunțarea în gînd a unor cuvinte lungi (imponderabilitate, Constantinopol, etc.). dar... pe dos !

Dr. E. Rozanov

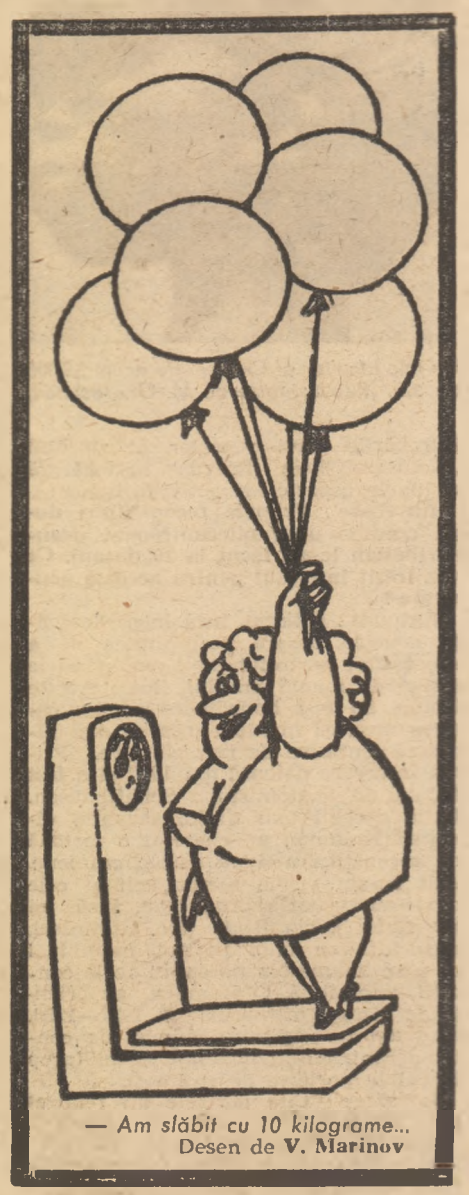

— Am slăbit cu 10 kilograme...
Desen de **V. Marinov**

KENYA

Față în față cu savana

După ce lucrurile au fost puse la punct în linii mari, ni s-au alocat fondurile necesare expediției, iar restul a fost lăsat la latitudinea noastră, a membrilor expediției sovietice în regiunea estică a Africii. Scopul expediției? Studierea scoarței terestre din această zonă.

Și iată-ne, în sfîrșit, la Nairobi, capitala Kenyei. La vreo două zile de la sosire, pornim, dis-de-dimineață, spre birourile de vînzare și închiriere de imobile, ca să ne găsim o locuință. La primul birou ni se spune că nu ne pot fi de folos. Al doilea birou ne-ar putea oferi cîteva variante numai peste o lună. La birourile trei și patru suferim de asemenea un eșec. În sfîrșit, a șasea oară avem noroc: „Da, avem o casă așa cum doriți. Trei dormitoare, un salon, o sufragerie, toate comoditățile, garaj".

Un tînăr funcționar se urcă cu noi în mașină și pornim la drum. Străbatem cartierul ambasadelor și ajungem într-o suburbie a capitalei. La șase kilometri de centrul comercial al orașului, oprim în fața unei case mici, fără etaj. După o privire sumară constatăm că e exact ceea ce ne trebuie. Ne înapoiem la birou. Dl. Mohamed, directorul biroului, ne spune amabil că dacă ne convine va da dispoziții să se întocmească contractul. Ah, prețul? Urmează o discuție în care noi ne conducem după principiul general că într-o tranzacție se cere întotdeauna mai mult decît valorează obiectul. Cine ar crede, văzîndu-mă, că mă tocmesc pentru prima oară în viață. Caut să demonstrez calm, sigur de mine că conjuncturа nu e favorabilă proprietarilor de imobile și că nu putem plăti prețul cerut, că putem găsi variante mai convenabile. În cele din urmă chiria e stabilită. Trebuie să semnăm contractul în seara aceleași zile. S-ar părea că am rezolvat una din cele mai spinoase probleme.

Seara, înainte de închiderea biroului ne întîlnim din nou cu dl. Mohamed. Contractul e dactilografiat în două exemplare. Multe fraze nu le înțelegem, e vorba, probabil, de o terminologie juridică tipic engleză. Dar trebuie să fim prudenți încît îl citim de cîteva ori.

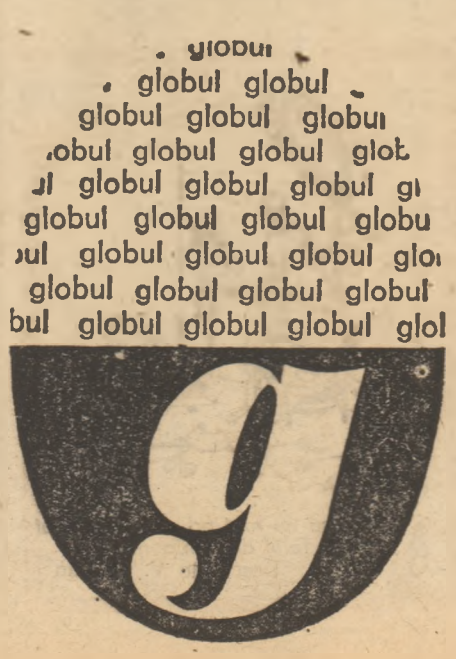

Dacă am putea să ne sfătuim cu cineva. Hotărîm să nu-l semnăm în ziua aceea. Pretextul? Avem unele amendamente. O să trecem pe acolo a doua zi. Acordul reținut al interlocutorului îmi întărește convingerea că procedăm bine. Într-adevăr, după ce citește contractul, viceconsulul sovietic face o serie de observații esențiale. Actul cuprinde mult prea multe obligații din partea mea și aproape nici una din partea proprietarului. Îl redactăm din nou și apoi îl semnez.

Avem deci casă, un cont solid la bancă și mașinile necesare; cu alte cuvinte expediția e pusă pe picioare. Trebuie numai să mai angajăm hamali; departamentul geologic ne-a făgăduit să ne dea o mînă de ajutor. În ziua stabilită ne întîlnim cu viitoarele noastre ajutoare: Guidron, un african înalt, vînjos, din tribul **Lua** și James din tribul **Kekua**, un inscound cam pipernicit, dar cunoscător al limbii engleze. Ca fost polițist, James urmează să supravegheze munca personalului auxiliar. În aceeași zi angajăm și trei șoferi: Morary, Fana și Jaguna. Morary face o impresie excelentă, e inteligent, rezervat, are mult bun simț și cunoaște și el limba engleză. (Mai tîrziu ne vom convinge că ne e într-adevăr prețios). Fana, un african bătrîn, nu se descurcă aproape de loc în engleză, e cam împrăștiat, dar harnic. Jaguna spune că e mecanic, e sigur de el și îi place să se laude. Lista personalului expediției noastre se încheie cu bucătarul James, un tînăr slăbănog, deșirat, foarte conștiincios, chiar prea conștiincios, dar care nu prea știe să vorbească englezește, din care cauză avem cu el multe neînțelegeri nu lipsite de haz. Mai e și Kaleb, care are misiunea de a păzi casa în lipsa noastră și de a se îngriji de curățenie.

Într-o miercuri ne mutăm în casa „noastră". Goriacev și Logacev au cumpărat alimente și vase necesare bucătăriei. Cumpărăturile n-au trecut fără peripeții amuzante, căci, bineînțeles, în această „expediție" a fost luat, în calitate de consilier, și bucătarul James. James străbătea magazinul și arăta cu degetul produsele necesare sau vasele de bucătărie. Abia seara am privit mai atent alimentele cumpărate și am ridicat nedumeriți din umeri, căci nu le înțelegeam utilitatea.

Primul dejun în casa „noastră" stîrnește o serie de întrebări adresate lui James. „James, de ce n-ai sărat pooridge-ul?" „Pentru că oricum îi puneți zahăr!" a sunat prompt răspunsul. După părerea lui la orice supă trebuie să se adauge piure de roșii, iar după ce îl învățăm să prepare borș rusesc, e de ajuns un moment de neatenție din partea noastră pentru ca să strecoare o lingură zdravănă de piure de roșii în oală. El socotește, nu știu de ce, că într-o serie întreagă de mîncăruri nu trebuie pusă sare. (Abia la sfîrșitul expediției va începe să se deprindă cu „ciudățeniile" rușilor.)

Felul în care Logacev se descurcă în engleză îmi stîrnește admirația. Își suplinește lacunele de limbă engleză cu gesturi și mimică, ceea ce, trebuie să recunosc, îi reușește de minune. Se face înțeles de toți, de la Fana la bucătarul James. Dacă Milanovski, care vorbește bine engleza, se află uneori în impas în timp ce dă explicații muncitorilor, Logacev în schimb e întotdeauna sigur de el. Dă iama, fără prea multe scrupule, prin regulile gramaticii engleze și ajunge întotdeauna la rezultatul dorit. Am observat de mult că posibilitatea de a vorbi într-o limbă străină nu depinde atît de bagajul de cuvinte, cît de curaj, aș spune chiar de nerușinare (în accepția ceă mai bună a cuvîntului). Nu poți învăța să vorbești decît prin practică, și dacă te dezbari de falsa rușine pentru imperfecțiunea felului tău de a te exprima poți dobîndi rezultate splendide. Trebuie să mai adaug că toți avem dificultăți din pricină că nu cunoaștem limba locală swahili. Dar ne-ar fi cu neputință să umplem repede această lacună; nici un fel de obrăznicie nu ne-ar fi de vreun folos.

Operația de achiziționare a utilajului necesar merge și ea bine. Am și cumpărat pompele-filtru speciale pentru purificarea bacteriologică și mecanică a apei. Cu ajutorul lor se poate obține (cel puțin așa pretind reclamele) o apă ideal de curată, inofensivă din punct de vedere bacteriologic, chiar și din apă luată dintr-un canal de scurgere.

Se ridică însă problema armelor. Arkadi Vasilievici e de părere că trebuie să luăm cu noi pistoale și puști, eu cred, dimpotrivă, că ne-ar fi de ajuns o armă de vînătoare ca să ne putem completa rezerva de carne. Foarte intens dezbătută e și chestiunea: ce-i mai bine — să fugi de animale sau să le primești atacul? În cele din urmă triumfă punctul meu de vedere că un animal rănit e de o sută de ori mai primejdios, iar cum avem puține șanse să ucidem, de pildă, un rinocer, e mult mai sigur să ne urcăm din timp în copaci.

În Kenya, portul armelor presupune nenumărate formalități complicate. Cu toate acestea noi izbutim să le îndeplinim destul de repede. Avem de acum o pușcă și o sută de cartușe. Dar am aflat că nu am dreptul să trag cu alice mai mari de nr. 4 și mai mici de nr. 6, că trebuie să țină arma tot timpul asupra mea, iar cînd mă voi întoarce la Nairobi s-o depun spre păstrare la poliție ori înapoi la magazin, unde va fi încuiată într-un seif special.

Așadar, la o săptămînă după ce am părăsit Moscova sîntem pregătiți să trecem la treabă. În curte ne așteaptă mașinile; un autocamion și trei „Land Rower"-uri. Camionul e cam vechi, dar, după părerea lui Fana, foarte bun. Încărcăm mașinile de cu seară și le trimitem înainte. Împachetarea obiectelor personale și a hărților durează pînă tîrziu noaptea. Plecăm în zona lacului Magadi. Mult timp ne răpește încărcarea aparatelor fotografice și de filmat. Discutăm în contradictoriu despre îmbrăcămintea pe care trebuie s-o luăm cu noi. Unii dintre noi și-au cumpărat niște pălării elegante „Stetson" și ghete cu talpă de cauciuc marca „Safari". Eu am fost cam zgîrcit cu banii, apreciind cam cît ne-ar trebui în prima deplasare, care nu trebuie să dureze mai mult de trei-patru zile, în care timp urmează să verificăm instrumentele și mașinile și să ne familiarizăm puțin cu savana.

Ne aflăm deci în ultima noapte înainte de a porni în expediție. Sînt absolut convins că cel care va spune mîine că a dormit liniștit va minți. Căci mîine urmează să facem cunoștință cu Africa misterioasă, unde mișună cobre fioroase și rinoceri capricioși, și unde putem fi atacați de tot soiul de termite veninoase. Puteți să rîdeți de aceste temeri dar aș fi vrut să vă văd cum ați fi reacționat dacă ați fi fost în locul nostru. Căci Africa e Africa și numai cei care au trăit și muncit în sînul ei pot vorbi despre ea și o pot aprecia calm, rațional; dar eu n-am întîlnit mulți astfel de inși.

A. Kapița

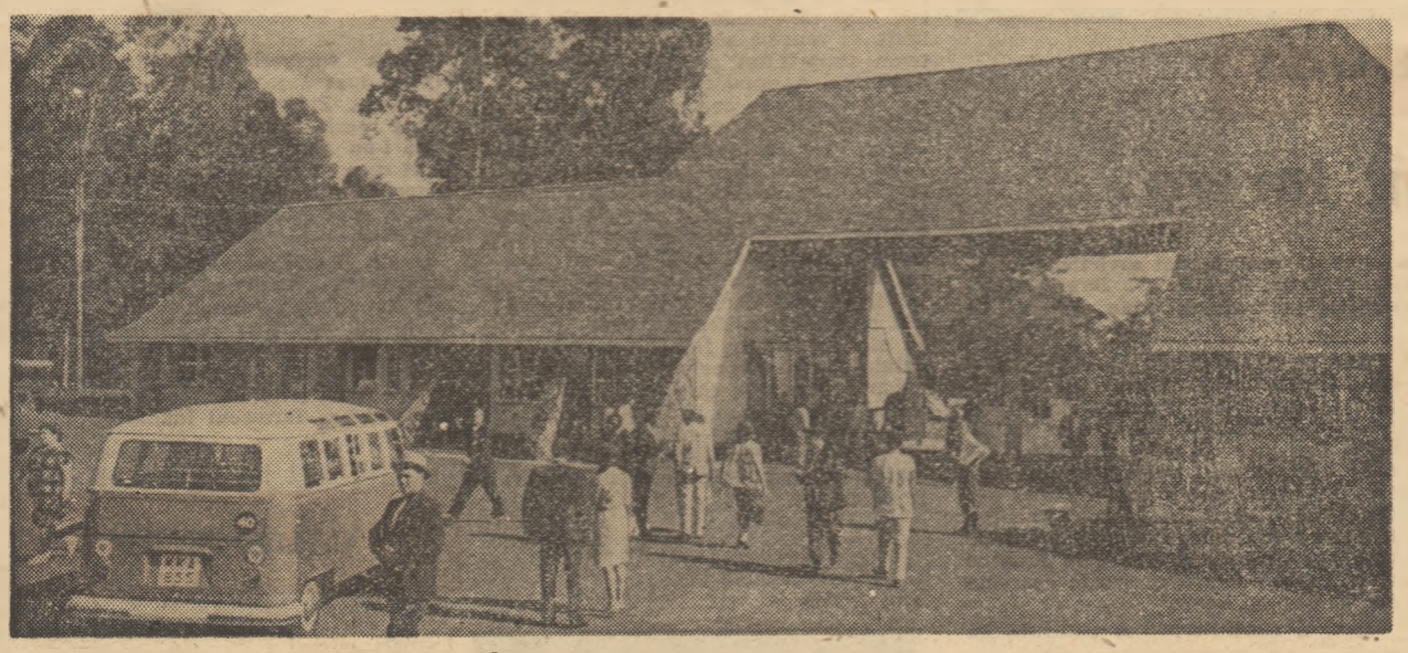

Poarta parcului național de lîngă Nairobi

PERU

Capitala cu acoperișuri plate

Cum aveam să fim primiți la Lima, capitala Perului? Trimisesem niște telegrame, dar, mai întîi nu cunoșteam pe nimeni acolo, în al doilea rînd nimeni nu ne cunoștea, iar în al treilea rînd eram prima delegație de scriitori sovietici care vizita această țară. Nici ambasada noastră nu izbutise încă să se instaleze bine. Ce situație!

Acestea erau gîndurile care ne frămîntau în timp ce coboram din avion pe aeroportul din Lima. Clădirea gării aeriene e nouă, impunătoare, transparentă. Atunci aducea cu un iceberg care strălucea în timpul nopții... Am făcut cîțiva pași spre clădire, cînd deodată...

Temerile noastre s-au dovedit neîntemeiate, pentru că deși era seară în întîmpinarea noastră venise multă lume...

A doua zi am hotărît să vizităm orașul, întreprindere dificilă întrucît Lima, cu cei 2 500 000 de locuitori ai ei, se întinde pe o mare suprafață. Capitala peruviană se deosebește mult de alte capitale, între altele și prin această risipire a ei în spațiu și prin faptul că nicăieri n-am văzut un număr atît de mare de acoperișuri plate. S-ar zice că un copil uriaș s-a jucat cu niște cuburi. Le-a așezat mai întîi într-un anume fel, a căutat să le imprime un sens, apoi le-a mutat din loc și le-a vopsit în diverse culori. Iar cele care i-au rămas, le-a împrăștiat pur și simplu la întîmplare și a plecat. Se săturase de joacă.

Seara, sus, deasupra munților, se aprind luminile de neon ale reclamelor unor firme de automobile. Birourile lor se află lîngă autostrada modernă care taie parcă orașul. Dacă străbați această magistrală vezi profilîndu-se pe firmament un cuvînt cu litere de o șchioapă: „Toyota". „Toyota". „Toyota"... Cuvîntul își schimbă contururile, caracterele, nuanțele. Autostrada plonjează pe sub intersecții, se cațără peste acoperișuri, dar nestatornicul cuvînt continuă să-ți șolipească în față. Apoi e înlocuit de un altul: „Volkswagen". La fel de accesibil și de inaccesibil totodată. Treci mai departe și limbile de neon rămîn îndărăt, atingîndu-ți ușor umărul. Pe cerul înstelat țîșnește acum alt cuvînt: „Ford", „Ford", „Ford". Dar ajunge, ne-am spus, și ne-am înapoiat...

Am ajuns astfel în partea veche a orașului, centrul Limei. Clădirile din secolele XVII și XVIII s-au grupat, în genere, în jurul a două piețe: San Martin și Piața Armelor. Această zonă e celebră prin marele număr de magazine și prăvălioare cu suvenire. Din vitrine privesc misterioase figurine de ceramică, lănțișoare de aur vîndute la un preț accesibil, blănuri de lama albe.

În orele de vîrf străzile sînt tixite de mașini. Nici circulația în sens unic nu poate rezolva mare lucru. Autobuzele greoaie, se simt, pe străzile înguste, ca niște balene care au intrat pe neașteptate într-un rîu de munte. Claxonează într-una, dar nu prea li se dă atenție, pentru că nici altor mașini nu le e mai ușor. Ah, alte mașini! Mărturisesc că aspectul lor mi s-a întipărit în minte pentru toată viața. Pe străzile Limei pot fi văzute uneori alături de „Chevrolet"-uri. „Mercedes"-uri și „Buick"-uri noi-nouțe, niște construcții stranii. Un fel de schelete de automobil. Fără geamuri, fără una din portiere, fără nici o portieră, fără portbagaj, cu o gaură în carcasă. Cu aripile rupte. Fără faruri... Dar Lima s-a obișnuit cu aspectul acestor mașini, încît le îngăduie să zdrăngăne, să fornăie pe străzile ei. Ciudatele automobile pot circula chiar și prin piețele cele mai importante ale orașului..

R. Roidestvenski

Desen de V. Bahcianian

Trei bărci fără un om

Foto : B. Bikov

CORRIDA PE ZĂPADĂ

Cum poţi deveni torero

Întîmplarea de mai jos a fost istorisită unui ziarist sovietic aflat la Madrid. Eroul ei şi-a petrecut adolescenţa în U.R.S.S., împreună cu alţi tineri spanioli care după sfîrşitul războiului, s-au întors în patrie.

Nu asistase niciodată la o corridă. Mai mult, n-avea nici cea mai mică idee despre luptele de tauri, de parcă n-ar fi fost spaniol. Dar mulţi din satul în care fusese găzduit îl numeau „torero", numai pentru că era spaniol. „Torero" în sus, „torero" în jos, pînă cînd localnicii au început chiar să creadă că aşa se numea. În realitate, însă, tînărul spaniol se numea Juan Lopez.

Juan... Siberienii în mijlocul cărora trăia Juan nu erau deprinşi cu nume spaniole, încît foarte curînd Juan s-a transformat în Ivan şi apoi în diminutivul Vania. În fond, Juan şi Ivan e acelaşi nume...

Se spune că bărbaţilor bruneţi le plac femeile blonde. Poate că aşa se întîmplă la maturitate. Juan însă era adolescent. Nu împlinise nici cinsprezece ani şi-i plăcea Olga, o fetiţă cu bucle negre. Poate pentru că Olga semăna puţin cu o spaniolă ?

Era o iarnă geroasă. Atît de geroasă, încît păsările îngheţau în văzduh şi cădeau, din zbor, pe pămîntul alb. Într-una din acele zile din ocolul de vite a evadat Maliş, un imens taur de rasă. Nu se ştia exact cum izbutise să scape. De altfel, în momentul acela un singur lucru avea importanţă : Maliş se plimba nestingherit pe uliţă şi se afla într-o dispoziţie proastă. Cînd zărea un om, îşi lăsa capul în jos, sforăia şi începea să semene cu o locomotivă sau cu un tanc.

Sătenii n-au încercat să-l prindă. Taurul era mai puternic decît ei, căci în sat rămăseseră numai bătrînii, copii şi femei. Bărbaţii erau pe front. E adevărat, taurul putea fi împuşcat. Bătrînul paznic de noapte îşi şi pregătise arma, dar n-a fost lăsat să tragă. Taurul era un superb exemplar de rasă şi trebuiau căutate alte mijloace pentru struninea lui. Dar care anume ?

Atunci a prins glas Juan-Ivan. În primul moment toţi l-au aprobat. Evident, era spaniol, şi cine dacă nu spaniolii sînt maeştri la luptele de tauri ?

Juan însă n-avea nici cea mai mică idee despre corrida... Iar oamenii s-au dezmeticit înainte de a afla acest amănunt. Pur şi simplu şi-au dat seama, subit, că nu puteau îngădui unui băiat, fie el şi spaniol, să înfrunte un taur dezlănţuit. Juan nu s-a lăsat însă înduplecat. Oamenii aceia cumsecade şi lipsiţi de apărare se gîndiseră la el, fie şi pentru cîteva clipe, ca la un salvator. Şi apoi, printr-un geam pe jumătate îngheţat, Juan zărise ochii negri şi speriaţi ai Olgăi. Încît a deschis portiţa şi a ieşit pe uliţă

Gerul era usturător, dar băiatul nu-l simţea. Poate pentru că avea o pufoaică groasă, ori poate pentru că ştia că pe undeva pe aproape se afla taurul.

S-au zărit în acelaşi timp. Animalul l-a privit îndelung, fioros, apoi a început să-şi coboare capul uriaş. Un muget înfundat şi pămîntul a duduit sub copitele namilei. Juan era însă sprinten. A sărit în lături, dacă nu cu îndrăzneala unui toreador autentic, cel puţin cu graţia lui. Spectatorii dindărătul ferestrelor puteau să jure că taurul a părut foarte mirat cînd coarnele lui au lovit în gol. Atacul următor a fost însă neprevăzut. Taurul s-a răsucit rapid şi s-a năpustit fulgerător spre băiat, căruia nu i-a rămas decît să facă, instinctiv, ceea ce fac toţi toreadorii din lume : s-a ghemuit pe vine, ţîşnind apoi în lături, în timp ce animalul se lupta să-şi scoată coarnele din gardul de lemn.

Juan a simţit totuşi o usturime în umăr. Taurul apucase să-i sfîşie cu cornul pufoaica şi pielea umărului stîng. Băiatul şi-a scos pufoaica şi în minutele următoare asistenţa nevăzută din spatele geamurilor îngheţate a asistat la o corrida aproape veritabilă. Cînd taurul se năpustea spre Juan, aceasta flutura pufoaica şi animalul trecea pe lîngă el ca un bolid, încercînd să-şi înfigă coarnele în acea enervantă muletă. Fără să ştie că şi de data aceasta proceda ca un veritabil toreador, băiatul înţelesese că trebuia să-l înfurie pe taur, să-l facă să-şi irosească puterile.

„Dacă-i spaniol..." şuşoteau spectatorii acestei corride improvizate. Iar pe Olga o încurajau : „Fii pe pace, totul are să se termine cu bine. Ei sînt toreadori din tată în fiu !"

Şi „toreadorul" nu s-a dezminţit. A hărţuit taurul pînă cînd acesta, buimac şi dezorientat, aproape că a capitulat în faţa frînghiei groase cît un otgon.

De atunci au trecut douăzeci şi cinci de ani. Juan e de mult în Spania şi a asistat la numeroase corride. N-o va uita însă niciodată pe aceea, prima şi singura din satul siberian acoperit de zăpadă, cînd a luptat şi a învins...

SE CAUTĂ SOLUŢII

Catastrofe feroviare şi conjugale

O masă pe care sînt montate liniile ferate. Două mici locomotive pufăie, trăgînd după ele cîteva vagoane. Această jucărie nu e însă destinată copiilor, ci adulţilor, mai exact cuplurilor conjugale care nu se înţeleg şi sînt pe cale de a se despărţi.

„Psihoterapia jocurilor" e practicată de dr. Robert Ravitch (S.U.A.) cu rezultate, se pare, mulţumitoare. Regulile jocului numit „trenul electric", sînt destul de complicate. Cei doi parteneri trebuie să-şi dirijeze trenurile, de la punctul de plecare pînă la cel de sosire, fie în linie dreaptă, fie pe un drum ocolit, străbătînd labirintul încîlcit al reţelei feroviare. Fiecare variantă are însă un punct de intersecţie comun : indiferent de drumul ales de cei doi soţi, trenurile lor se întîlnesc neapărat pe undeva. În felul acesta în faţa cuplului se naşte dilema : să lase trenurile să se ciocnească sau să le devieze pe alte linii, evitînd catastrofa ? Pentru soluţionarea acestei dileme psihiatrul recomandă cu insistenţă tratative verbale între soţi. Dr. Ravitch socoteşte că acest joc dezvăluie caracterele celor doi soţi şi punctele lor nevralgice, cauzele care generează certurile şi nemulţumirile. Cu alte cuvinte, cele două trenuri care caută să evite ciocnirea într-un labirint de linii ferate ar fi modelul a doi soţi care caută o soluţie de înţelegere. Mai mult, posibilitatea concretă pe care le-o oferă jocul de a evita ciocnirea, le-ar putea sugera soluţii de evitare a catastrofelor reale din viaţa lor conjugală.

Pînă în momentul de faţă psihiatrul R. Ravitch a aplicat terapia jocurilor unui număr de peste 100 de perechi şi a tras cîteva concluzii, care i-au permis să împartă cuplurile conjugale în mai multe categorii. Astfel, din prima categorie fac parte soţii care găsesc repede un mijloc de a-şi dirija trenurile fără să ajungă la catastrofă. Mai mult, ei reuşesc să evite ciocnirea într-un timp fixat dinainte de experimentator. A doua categorie cuprinde pe soţii care se ceartă pentru fiecare centimetru de drum, hărţuindu-se reciproc fără să ajungă la o soluţie. Alte categorii sînt alcătuite din perechile care adoptă soluţii complicate, găsite greu după lungi ezitări ; din perechile compuse dintr-un soţ voluntar, care nu admite să nu-şi impună punctul de vedere în timp ce partenerul lui îi execută docil toate indicaţiile ; din perechile indiferente, care nu arată nici un interes faţă de regulile jocului. Şi încă o concluzie : experienţele au arătat că soţii care în timpul jocului se frămîntă, se agită şi discută cu înflăcărare sînt cel mai uşor de adus pe calea cea bună. Psihiatrul are cel mai mult de furcă cu perechile indiferente la joc.

V. Eliseev

CEI 39 DE INIŢIAŢI

Templul fumătorilor de pipă

Acum trei luni, confreria fumătorilor de pipă număra încă treizeci de membri. Astăzi sînt probabil ceva mai mulţi. Confreria a luat fiinţă în Franţa în 1966 şi funcţionează după toate „regulile artei" unei organizaţii con-

„Novici", în timpul ritualului

spirative. Se întruneşte în consilii (mai mult sau mai puţin secrete), îndeplineşte anumite ritualuri, în cadrul cărora primeşte noi membri, şi are chiar un templu, la Saint-Claude. Ţinuta în templu este obligatorie : robă şi tocă albastre cu ornamente galbene.

Penultimii trei „novici" au fost confirmaţi cu prilejul celui de al IX-lea consiliu al confreriei. Cu alte cuvinte, aşezaţi în faţa Înaltei curţi, ei au trebuit să-şi umple pipa şi s-o fumeze pînă la capăt, după care s-o aşeze cu capul în jos, pe masă. Apoi, în aclamaţiile asistenţei, au luat loc pe banca zisă a demnitarilor. De acum încolo, conform statutului, fumătorii de pipă din Franţa şi din alte ţări le datorează un respect deosebit. Ei pot fi recunoscuţi după insigna pe care sînt gravate trei pipe minuscule.

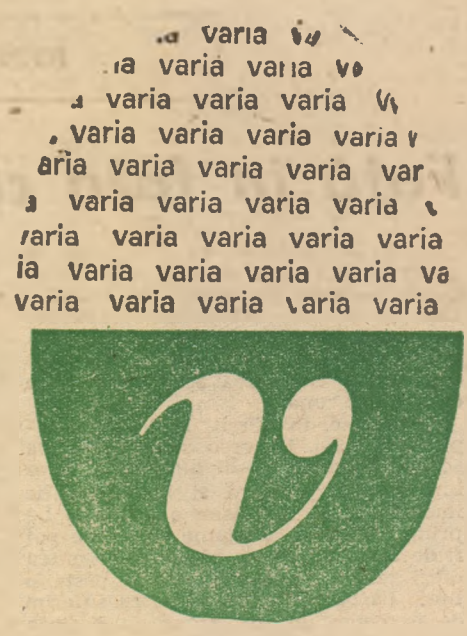

Prima confrerie a fumătorilor de pipă a luat naştere, în secolul XVIII, în Prusia. Printre membrii ei s-a numărat regele Frederic cel Mare. Francezii i-au împrumutat ritualul şi statutul care prevede, între altele, că primirea de noi membri se face din iniţiativa confreriei şi nu la dorinţa fumătorilor.

Inutil să adăugăm că noţiunile de „confrerie", „ritual" şi altele n-au nimic comun cu terminologia folosită de unele ligi oculte şi că denumirea de „club" s-ar potrivi acestei instituţii cel puţin la fel de bine. Dar membrii confreriei fumătorilor de pipă socotesc că misterul are farmecul lui.

CALEIDOSCOP

Lămîi dulci

Un grup de cercetători a izbutit să extragă o substanţă neobişnuită dintru-un fruct care se cultivă în Africa Occidentală şi pe care localnicii îl numesc „miraculos". Fructele, în formă de boabe, cresc pe arbustul Richardella dulcifica. Ele conţin o substanţă pe drept cuvînt miraculoasă, care modifică senzaţiile gustative ale omului ; un miligram de substanţă face ca alimentele acre să pară dulci. Aşadar, introdusă în lămîi, de exemplu, această substanţă le face foarte plăcute la gust şi permite consumarea lor în loc de mere sau orice alte fructe. Acţiunea ei durează 1—2 ore.

Costume din Etra

O fabrică din Messina se ocupă cu prelucrarea lavei expulzate de vulcanul Etna. După un proces tehnologic nu prea complicat, lava se transformă în fire de fineţea firelor de păr omenesc. În plus, ele sînt elastice, deci rezistente la rupere, au proprietăţi izolatoare, nu ard decît la temperaturi de peste 1100 grade Celsius. În virtutea acestor însuşiri, din firele de... lavă sînt produse materiale izolatoare, folosite şi în electrotehnică sau în construcţii, la căptuşirea pereţilor. În ultimul timp fabrica studiază posibilitatea de a confecţiona din ele chiar ţesături pentru îmbrăcăminte.

(Din „Znanie-Sila")

— Ca să nu mai aduci în casă tot felul de lighioane

Desen de **V. Tilman**

Poșta medicului

(Urmare din pag. a 8-a)

ANA W. — Timiș : Am citit cu atenție lunga dv. scrisoare. La 20 de ani nimic nu poate fi ireparabil. Vă sfătuim să apelați la cea mai apropiată clinică dermatologică universitară unde vi se vor da toate indicațiile pe care le solicitați. Vă dorim succes

UN OM DIN COSMOS — Lugoj : Sperăm că nu v-ați gîndit că într-adevăr sentimentele se pot.. transplanta. Știința nu a ajuns chiar atît de departe și deocamdată problema e abordată numai în „science fiction", ca în filmul „Conglomerat" de A. Wajda (după o povestire de Stanislav Lem) prezentat recent la televiziune. În ce privește necazurile pe care la aveți, poate că prietenii dv. au dreptate, „toate sînt așa" ! Oricum e bine să cereți ajutorul unui psihiatru care va putea eventual trata mai ușor „încăpățînarea", „negația" etc. decît un chirurg, fie și specialist în grefe de la „delfin sau alt animal", cum spuneți dv. Vă mulțumim pentru aprecieri și ne-ar fi bucurat să ne dați date mai precise despre copilul care s-a vindecat în urma indicațiilor noastre.

TOMA ALEMAN — Făgăraș : Foarte interesantă scrisoarea dv. 1) Visul dv. obsesiv de „planare" l-am interpreta mai degrabă psihanalitic, dar ne lipsește o anamneză detaliată. Nu credem în nici un caz că e vorba de „traducerea" secreției fiziologice de hormoni sexuali. Asta ar însemna că toți oamenii care au aceste secreții endocrine să viseze la fel. 2) Există într-adevăr incompatibilități nu numai medicamentoase, ci și alimentare. Încă în Biblie este menționată incompatibilitatea dintre lapte și carne. În mod instinctiv, compartimentul alimentar al omului exclude amestecurile insolite. De aceea nu se prea obișnuiește să se mănînce lapte cu... castraveți murați sau scrumbie cu... frișcă. Poate că vom publica totuși un articol pe această temă. 3) Încercați un tratament cu Folcisteină (injecții) conform prescripțiilor din prospectul ce însoțește preparatul.

PETRE CRISTEA — București : Vă mulțumim pentru felicitări ; ne vom permite să apelăm la cunoștințele dv. În ce privește vitamina B din mazăre, desigur că se găsește și în zeama din conserve, ea fiind hidrosolubilă. Experiența dv. este interesantă și merită încercată.

B. ROSENBAUM — București : Da. De fapt cam același lucru l-a mai spus și Tristan Bernard.

C.C.E.A. — CLUJ și CEZAR M. — București : Este vorba numai de o inhibiție psihică. Căsătoriți-vă fără prejudecăți și aprehensiuni și, printr-o viață conjugală normală, toate se vor remedia.

M. ROȘCA — Constanța : Tratamentul ascarizilor la copilul dv. comportă mai întîi un examen de urină. Dacă acesta e normal, va lua timp de 7 zile de 3 ori pe zi cîte ½ linguriță sirop Nematocton 10% înainte de masă și după o pauză de 10 zile va repeta aceeași cură încă 7 zile. În acest timp mîncarea va fi mai puțin sărată și se vor evita alimentele indigeste

B. BATCU — Iași : 1) Chirurgul care v-a operat a îndeplinit cu succes imperativul celor trei „H" cerut de un celebru chirurg englez: „head, hand and heart" (cap, mînă și inimă). A realizat într-adevăr o performanță uimitoare. 2) Recent a fost preparată în țară Gamaglobulina anti Rh (D) cu rezultate bune pentru prevenirea neajunsurilor generate de conflictul serologic dintre soții cu incompatibilitate de Rh. Sperăm că în curînd preparatul va fi larg accesibil.

PENSIONAR — București : 1) Desigur, afecțiunile inimii pot fi determinate și de mulți alți factori, precum : ereditatea, constituția fizică, tensiunea arterială, aspectele emoționale ale vieții, alimentația și altele. Articolul publicat de noi se referea la un singur aspect, dar acesta este cert : cu cît activitatea fizică este mai intensă, cu atît mai favorabile vor fi perspectivele de evitare a bolilor de inimă. O statistică recentă a cauzelor deceselor unor bătrîni cu scleroză cardiacă arată că din rîndul lor au făcut parte de două ori mai mulți funcționari cu ocupații sedentare și de 1,5 ori mai mulți oameni cu muncă fizică moderată decît persoane care au avut ocupații ce reclamau un efort fizic intens. 2) Categoric : nu !

M. NICOLAE — București : Medicamentul nu este încă accesibil. Informația o deținem din revista medicală franceză „Q.S." (unul din ultimele numere ale anului trecut), unde nu se dau alte amănunte.

ELENA — VIORICA — București : Am citit cu atenție scrisoarea dv. și am analizat lungul „catalog" de suferințe pe care le descrieți. Considerăm că pe primul plan se află tulburările nervoase (și hormonale desigur) pe care trebuie să le combateți printr-un tratament judicios, dar și printr-un efort de voință. Francois Mauriac spunea foarte frumos : „Viața noastră are valoarea eforturilor pe care le-am făcut pentru ea". Refaceți-vă viața ; sîntem convinși că așa vă va remonta și somatic și psihic, ne îndoim însă că veți mai putea avea un copil. Mai scrieți-ne.

STUDENTUL — Cluj : Cam tîrziu. Adresați-vă totuși unui specialist endocrinolog.

I.I.S. „11 IUNIE"
GALAȚI

Str. M. Kogălniceanu Nr. 16

Produce și livrează fără repartiții următoarele produse : **Găleți zincate, paturi pentru copii, paturi tip spital, internat etc., tîmplărie metalică (uși, ferestre), casmale, lopeți, greble.**

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI

B-dul G. Coșbuc nr. 256, telefon 15830—15831
EXECUTĂ

- agregate de pompare tip D. 108—12 (foli)
- mașină de punctat electrică
- ridicător hidraulic monobloc
- remorcă monoax pentru transportat lădițe cu struguri din vii cu distanța minimă între rînduri de 1,8 m și 3 m, precum și remorcă pentru transportat lădițe cu fructe.
- nicovale pentru forjă tip 63 kg., 100 kg. și 150 kg.
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

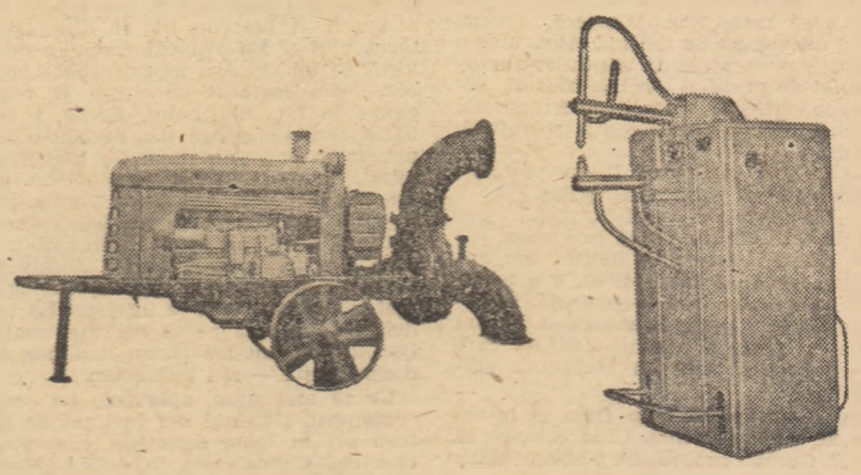

(3551)

COMBINATUL
DE PIELĂRIE și ÎNCĂLȚĂMINTE
SIBIU

Vă oferă
ÎNCĂLȚĂMINTE și ARTICOLE DE MAROCHINĂRIE
de bună calitate

PRODUSE DE UNITĂȚILE SALE DIN:
- SIBIU,
- MEDIAȘ,
- BRAȘOV,
- ȘEBEȘ și
- AGNITA

Doriți să vă asigurați primirea promptă a revistei „Veac nou ?"

Cel mai bun mijloc este un abonament

Abonamentele se primesc la oficiile și agențiile PTTR sau la factorii poștali

Drame marine pe meridianul 5

(Urmare din pag. 2-a)

reușit. Iar curînd, semnalizatorii de pe Capul South-Foreland au observat, prin pîcla furtunii, că farul plutitor dispăruse de la locul lui.

O dată cu ivirea zorilor, cînd furtuna a început să se potolească, a decolat un avion, care s-a rotit deasupra primejdioasei zone. Cu acest prilej pilotul a observat că farul din sud ajunsese în nordul bancului de nisip. Înclinat la bord, era acoperit pe jumătate cu apă. Valuri gigantice amestecate cu nisip se rostogoleau în voie peste o navă distrusă în acel loc. La bordul farului plutitor se afla un om care făcea semne disperate cu mîna. Peste un sfert de oră, deasupra farului a început să se rotească un elicopter, care a coborît o scară din frînghie. Omul era salvat.

Specialiștilor nu le venea să creadă că farul, o construcție menită să reziste uraganelor și celor mai puternice furtuni, a putut să fie avariat în halul în care era. Cele două ancore uriașe, în formă de ciupercă, puteau ține în loc nu numai un far înalt de 30 de metri, ci și o navă de linie. Catastrofa s-a petrecut atît de repede, încît echipajul farului nici n-a izbutit să transmită un S.O.S.

Care a fost cauza ? O avarie a instalației de ancore ? Pierderea bruscă a stabilității ? Sabotaj ? — se întrebau specialiștii. Dar la nici una dintre aceste întrebări nu s-a putut afla răspuns. Singurul martor ocular al tragediei, care supraviețuise, nu le-a putut fi de ajutor.

— Vă mulțumesc, milord — a rostit brusc, cu respect, bătrînul nostru pilot.

Am fost suprins. Eram sigur că nu mie mi se adresa. Din cîte știam, căpinul vasului „As-Sabahia" n-avea nici el titluri de noblețe. El continua să privească impasibil în direcția în care se și contura intrarea în gurile Tamisei.

Și deodată am înțeles. Bătrînul pilot mulțumea contelui Goodwin, stăpînul acelor locuri, pentru bunăvoința arătată.

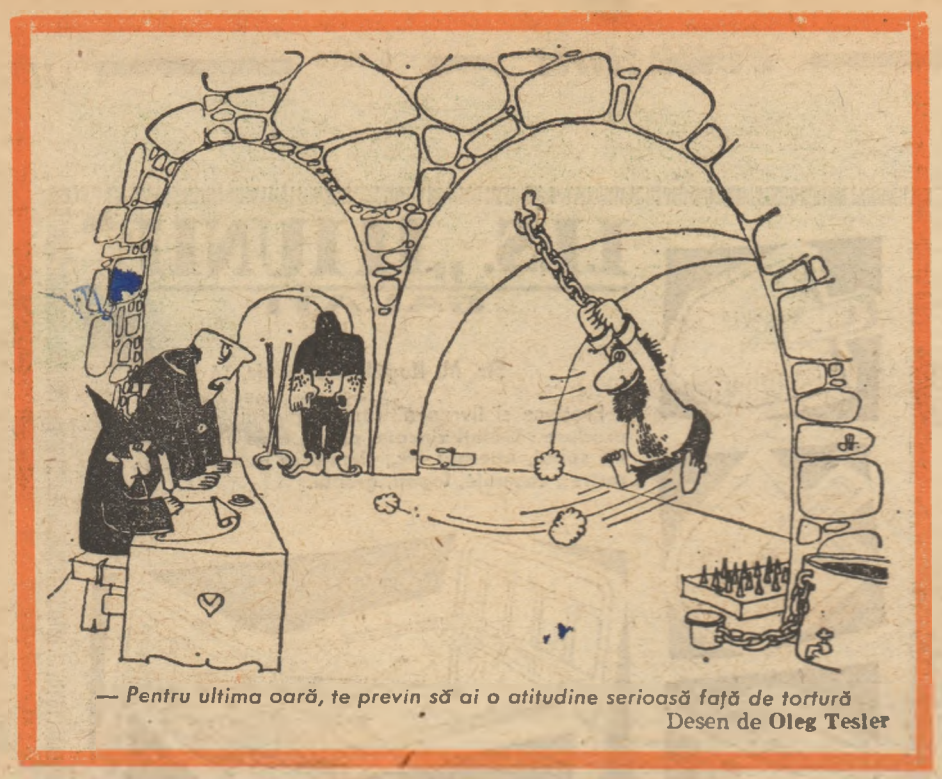

— *Pentru ultima oară, te previn să ai o atitudine serioasă față de tortură*

Desen de **Oleg Tesler**

Părerea mea despre delfini

Un timp n-am crezut că sînt făpturi inteligente. Îmi ziceam că e o exagerare ca atîtea altele. Dar mi-am schimbat părerea. De ce ? Să vedeți :

Într-o zi sînt chemat la director care-mi spune :

— E cazul să te apuci de o treabă nouă. Uite despre ce e vorba. Am primit un transport de delfini. Vii, bagă de seamă. Ne-am gîndit să pregătești cu ei un număr de dresură de înaltă clasă. O să te ajutăm la nevoie.

— Dar delfinii ?

— Au să te ajute și ei, că doar sînt ființe aproape raționale. Ce-i drept, nici dumneata nu ești mai prejos. Dacă ești de acord, poți să începi chiar de azi.

M-am gîndit, am chibzuit în fel și chip și am hotărît :

— Sînt de acord. Aș vrea însă să știu ce-s ăia delfini ?

— Delfini ? ! Păi, niște animale.

— Or fi animale, nu zic ba. Dar în primul rînd mă interesează pe cine mănîncă domniile lor ? Vreau să zic, cu ce se hrănesc ?

— Cu pește.

Mi s-a luat o piatră de pe suflet. Vesel, cu inima ușoară, am pornit în pas vioi spre menajerie. O cușcă, două, zece, nici urmă de delfini. Aba, uite o jivină cu un pește în dinți. M-am apropiat de gratii și am înlemnit de admirație. Strașnic animal ! O frumusețe, ce mai ! Cu blană roșcată și reflexe aurii.

— Ce zici, delfinule ? E bun peștele ? l-am întrebat, zîmbindu-i galeș.

— Hr-r-r-h-h-r-r... pf-f... pf-f...

Ptiu, drace ! Nu părea prietenos.

— Scuzați, ăsta nu-i delfin ! am auzit o voce lîngă mine. Știți, e o leoaică. S-a produs însă o greșeală. Îngrijitorul a tras puțin la măsea și i-a dat rația de pește a ursului. Delfinii care vă interesează sînt în încăperea alăturată.

Nu m-am pierdut cu firea și m-am dus în camera vecină. Cînd colo, ce să vezi ? Curată neobrăzare ! M-am răstit la îngrijitor.

— De ce nu comandați cuști, dacă nu vă ajung ? Se poate să aruncați bietele animale în apă ?

Mi s-a explicat însă că s-a procedat conform instrucțiunilor. Delfinii sînt animale acvatice, deci nu pot trăi decît în apă. Numai și numai în apă. Pe uscat rezistă foarte puțin.

Hm... Dar cît o să rezist eu în apă ? De ce n-am fost prevenit că urma să lucrez într-un mediu lichid ? Un alt îngrijitor adusese însă între timp un coș cu pește și niște obiecte care m-au făcut curios : mingi colorate, cercuri, bețe și altele.

Mi-am scos haina, m-am apropiat de bazin și am început să fluier. Un delfin, pesemne cel mai inteligent, m-a privit curios. Apoi a înotat spre mine, a scos botul din apă și a așteptat.

— Uite despre ce-i vorba, flăcăule, i-am spus cît am putut de clar. Eu arunc bățul ăsta, îl vezi ? — și tu o să mi-l aduci înapoi. Haide, haide, nu mai face pe prostul. Ce te holbezi așa ? Sau n-ai mai văzut dresor ?

Am zvîrlit deci bățul spre mijlocul bazinului. Și ce credeți ? Deștept animal, nimic de zis ! Nici mulțumesc n-a zis, dar mi-te să se repeadă după el ! Am aruncat un al doilea băț. Aș, ți-ai găsit ! Un al treilea, un al patrulea, nimic ! Am repetat figura cu mingile și cu cercurile, apoi de furie am început să arunc cu ce se nimerea. După o oră bazinul era plin de tot felul de obiecte. Să nu vă închipuiți, însă, că măcar un delfin s-a deranjat să mi le aducă !

— Așa nu merge, le-am spus. Dar las' că vă vin eu de hac ! Vă învăț pe concret, că altfel nu se înțelege omul cu voi ! Priviți, nepricopsiților, ce trebuie să faceți !

M-am dezbrăcat la repezeală și țuști în apă. Delfinii s-au înviorat cît ai zice pește și treaba a început să meargă strună.

După o lună mă cheamă iar directorul și mă întreabă :

— Ei, cum merge ?

— Veniți să vedeți, tovarășe director ! Garantez că o să fiți mulțumit. Mai există mici lipsuri pe ici pe colo, nu zic ba, dar ceva tot am realizat. Știți, delfinii ăștia nu-s chiar atît de proști. Au minte, zău așa !

Directorul a venit însoțit de o întreagă comisie. În total vreo două sute de inși.

Mi-am pus tricoul, am strigat „allez" și m-am aruncat în apă. În aceeași clipă un delfin — cel mai deștept, aș spune chiar rațional — a ieșit pe uscat, la marginea bazinului și s-a repezit la accesorii. A luat un băț în dinți, și-a făcut vînt și l-a aruncat drept în mijlocul bazinului. Am înotat repede spre băț, l-am înșfăcat cu dinții și l-am depus în fața delfinului. Acesta a înhățat atunci o minge și a azvîrlit-o din nou în mijloc. Am împins-o înapoi cu nasul, înotînd grațios spre delfin. Și așa mai departe. Am făcut tumbe, am înghițit peștii pe care mi i-a aruncat delfinul, am țîșnit vertical din apă, trecînd din zbor prin cercurile lansate de pe uscat de același delfin. Grozav animal, zău așa ! Toate le înțelege. Să vedeți cum alegea peștii cei mai mari ! Dar nici eu nu mă lăsam mai prejos : o dată hap ! — și-i înghițeam.

Ce să mai spun, aplauzele nu mai conteneau. Delfinul s-a înclinat de cîteva ori în toate direcțiile, cum scrie la carte. Comisia era în delir ! „N-am mai pomenit una ca asta !" ziceau spectatorii. Dar să vedeți că și ceilalți delfini erau mulțumiți. Rîdeau cu gura pînă la urechi. Cînd vă spun că nu-s chiar așa de proști...

M. Zaharov

În dimineața aceea...

(În maniera lui William Faulkner)

În dimineața aceea, cînd a împlinit cincisprezece ani, eveniment care i-a fost amintit de mirosul neobișnuit de plăcut ce venea din bucătărie, unde mama trebăluia de zor și unde el, intrînd, a zărit un tort cu cincisprezece lumînări de diferite culori înfipte într-însul (lumînările erau de diverse culori pentru că mama socotea că rozul simbolizează candoarea copilăriei, verdele — speranțele adolescenței, roșul — vigoarea maturității, albastrul — calmul și senindtatea bătrineții) iar pe mama radioasă, care strălucea mai abitir decît toate obiectele din bucătărie, începînd cu minusculii cleștișori de argint pentru zahăr și terminînd cu numeroasele și imensele lighene de aramă pentru dulceață, deși mama făcea dulceața în diferite luni, pe măsură ce se coceau fructele, iar deseori chiar în pragul iernii, cînd o prepara din soiurile tîrzii de mere, dar pentru fiecare fel de dulceață avea un anumit lighean și socotea o mare greșeală să încurce lighenele, întrucît mama era convinsă că dulceața capătă un gust deosebit de bun dacă fiecare soi de fruct e fiert în același lighean și în plus, în casa părinților lui dulceața era un adevărat cult, iar cînd unchiul a afirmat odată că, de pildă, cultul frumuseții e foarte folositor, căci îl ferește pe om de apucături rele, mama și tatăl au replicat că și cultul dulcelii e inofensiv, ba chiar necesar, căci nu dăunează de fel oamenilor și, mai mult, dacă în loc să se îndeletnicească cu toate prostiile din lume s-ar ocupa serios de dulceață, s-ar înstăpîni o viață ca în rai, cu atît mai mult cu cît oricine poate prepara dulceață, fie el bogat sau sărac, în timp ce frumusețea nu e accesibilă tuturor și de aceea în numele frumuseții, indiferent de forma ei de expresie, se comit multe crime, dar nu se cunosc cazuri de infracțiuni, ca să nu mai vorbim de crime, săvîrșite în numele dulcelii, la care unchiul a replicat că dacă cineva ar îndrăzni să spună că, de pildă, sora lui nu știe să facă dulceață, ar izbucni nu numai un război civil, ci chiar o conflagrație mondială, dar tatăl a obiectat că acest lucru este numai o simplă presupunere a lui adică a unchiului, dar că se știe, în schimb, că din cele mai vechi timpuri bărbații se băteau între ei pe viață și pe moarte numai pentru că cineva a spus că soția sau doamna lui e mai frumoasă decît a celuilalt, și că el, tatăl, cunoaște multe cazuri de acest fel, mai mult, dacă ar fi să facă uz de sărăcăcioasele lui cunoștințe (evident, tatăl face pe modestul, căci era profesor la Universitatea din Michigan), deci dacă ar fi să facă uz de sărăcăcioasele lui cunoștințe de istorie, nu și-ar aminti să fi existat măcar un caz de încăierare, fie cît de măruntă, din pricina dulcelii, și iată cum, în dimineața aceea, intrînd în bucătărie, și-a amintit că era ziua lui de naștere...

R. Hazanov

Fotografii se amuză

— *Grozav m-aș zbengui și eu !*

Foto : **B. Sidorov**

umor
or umor umor u
umor umor umor
umor umor umor umo
ior umor umor umor u
umor umor umor umor
nor umor umor umor um
r umor umor umor umor
mor umor umor umor um

Așa a apărut matriarhatul

(Numai pentru bărbați)

Pe undeva prin apropiere răgeau dinozaurii, ori poate mamuții, Dumnezeu să-i știe. O femeie, pe nume Laja Vizga, i-a spus bărbatului ei :

— Ascultă, Gora Muskulov, nu mi-a mai rămas nici măcar un pîrlit de antricot. Decît să stai tolănit pe canapeaua aia de piatră, mai bine te-ai duce la vînătoare.

— Gura, Laja Vizga, că de nu... răcni bărbatul, însoțindu-și cuvintele de un gest semnificativ al mîinii.

Prietenii lui neanderthalieni nechezară în semn de aprobare.

Femeia ieși tiptil din peșteră și începu să culeagă buruieni și poame pentru masă.

Au trecut așa două săptămîni. Gora Muskulov rumega leneș buruienile și poamele aduse de femeie. Cînd nu zăcea pe canapeaua de piatră, juca domino și biliard, iar simbătă se ducea la meciurile de fotbal. Devenise cunoscut în toate berăriile primitive, după cum și el le cunoștea pe toate.

Alți bărbați duceau cam aceeași viață. Vetrele fumegau din ce în ce mai rar, dar spiritele feminine se încingeau din ce în ce mai tare. Și într-o bună zi femeile au convocat o adunare generală extraordinară a tribului.

Cea dintîi a luat cuvîntul Laja Vizga. După o scurtă trecere în revistă a situației internaționale, a atacat principala problemă de pe ordinea de zi : bărbații s-au lenevit, nu mai vor să vîneze dinozauri (ori poate mamuți, Dumnezeu să-i știe !). Din această cauză, a arătat în continuare vorbitoarea, industria alimentară e insuficient aprovizionată cu materie primă, împrejurare care face ca ochii consumatorilor să sticlească de foame. Ce măsuri ar trebui luate ? a întrebat Laja Vizga.

Înainte ca femeile să facă propuneri (se știe că sînt sfioase de felul lor și nu prea vorbesc), a sărit ca ars Volo Valh, reprezentant al jumătății masculine.

— Noi, bărbații, am analizat situația, mugi el, și am ajuns la concluzia că pe umerii noștri apasă întreaga povară a grijii pentru progres. Nu e drept ! În această nobilă acțiune trebuie incluse și femeile. Trăiască emanciparea !

...A doua zi femeile s-au sculat cu noaptea în cap și au pornit la vînătoare. Iar bărbații au intrat în epoca de aur a matriarhatului.

R. Bikcentaev

40 460

REDACȚIA : București, Piața „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale

Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii